Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

143 (5093). | ШИНАРДИ, 30 ноябрь, 1971 шу. | Мах 2 кеп. | *Газет арадувл 1923 шера денз*

ШУ ЧАКХДОАЛАШ ЛАТТ

НийслагIча пятилетка хьалхара шу чакхдала цхьа бутт ха мара йисаш. ДIабахача цхьайтта бетта дукха хIамаш карагIдийннад Нохч-ГIалгIайчен промышленносте, транспорте, гIишлошъеча балхаш дераш. Ханал хьалха кхоачашйир республика заводашеи фабрикашеи цхьайтта бетта план, цу юкъа планал совгIа миллионаш сомий мах продукци ара а хецаш. Соахк цу хана хийцачул 8 процент дукхагIа я укх шера 25 ноябрь тIакхоачаш арахийца продукци, хIаьта ерriга тIакхийтта продукци къахьегама овсарле лакхъялара чотагI а кхийттай.

Шийна берriга низ тIабахийтаб хIанз Нохч-ГIалгIайчен болхлой классо 1971 шера йола паччахьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара. КПСС XXIV съездо белгалъяьча халкъа боахам дегIабоалабара а советски наьха материальни культурни боарам лакхбара а Iалаьмате йоккхача программа цIаккха ца хиннача тайпара айдаьд советски наьха хьинар. Шерра яьржай социалистически яхь. ХIара предприяте, цехе, участке тIагIертта къовсам лоаттабу общественни производства эффективность лакхъяра, къахьегама овсарле дIахо дегIайоалаяра. Гуча а йоахаш производствана юкъеккхуь пайда ца эцаш яьда резерваш, сихъю Iилма-технически прогресс. Шерра баьржаб республике хIара балха моттиге къахьегама эффективность лакхъяра тIехьара болам. Эзараш ба хIанз хIара дийнахь ударно къахьега яхача принципагIа болх беш бола нах. Производственни торонех ма могга дикагIа пайда эцар, балха ха ца йоаяр, къахьегама дикагIйола премеш юкъейоалаяр, технически боарам денгара денга лакхбар—уж фактораш я гIулакхах ка йоалийтараш. Республика массе а мийнгера ух бригадай, цехий, кхыметтал цхьайолча предприятей а коллективаша шера планаш кхоачашъярах дола хоамаш. Цу хьакъехьара рапорташ ди тIехьа дукхагIа хулаш латт. ХIаьта царех хIаране тешал ду эзараш болча производства хьалха латтараша хьинаре къахьегаш хилара.

БIубенна нийслагIча пятилетка хьалхарча шера тIеххьара мул боаккхаш я «Старогрознефть», «Октябрьнефть», «Сунжанефть» яхача мехкдаьттеи гази йоаккхача управленеи, мехкдаьттгазови управлене, Грозненски химически комбината, Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, «Грозэнерго» районни управлене, «Электроприбор» завода, «Чечингсельстрой» треста, кхыча предприятей коллективаш. Цар толаме кхоачашъяьй продукци арахецареи цунна реализаци яреи цхьайтта бетта планаш, хIаьта хIанз лакхача темпаьца болх беш а я. Хьалха латтача предприятей коллективаша продукци арахецара план кхоачашъяра санна теркам тIабохийт цун дикал лакхъяра а. Масала, химически комбината коллективо арахецача цхьайолча продукцена лакха дикал йолаш хилара паччахьалкхен знак еннай.

Цхьайтта бетта план ханал хьалха кхоачаш а яь хIанз керда толамаш-доах республика промышленноста болхлоша производство дIахо дегIайоалаеча, къахьегама овсарле лакхъеча, тIаийца декхараш кхоачашдеча. «Шера план — ханал хьалха» яха лозунг ерригача, производственни коллективаша хьаллаьцад хIанз. Промышленни предприятей кулгалхоша, партийни, комсомольски, профсоюзни организацеша шоай декхар лерхI социалистически яхь вIаштIехьъяккхара формаши методаши тоаяр, къахьегамхошта экономически знанеш ялар. Цо новкъостал дергда производства ерригача участкай болх тоабе, цар шоай производственни заданеш а тIаийца декхараш а кхоачаделга Iалашде.

Даьхенна денна доц бакъдар, шера план ханал хьалха кхоачашъяр хIара коллектива, хIара къахьегамхочун сийлен декхар да. ХIаьта а социалистически яхьа юкъе бахача цхьабараша кхетадац шоаш тIаийца декхараш кхоачашдара даькъера шоашта тIалатта бехктоккхам. Из хьахьокх республике продукцена реализаци яра цхьайтта бетта планах ка лоархIаеш 28 предприятий хиларо. Карабулакера химически реагентий завод, «Трансмаш» завод, Назрановски трикотажни фабрикеи мельзаводи, Грозненски кога гIирс бу завод, кхыяраш санна йолча предприятей кулгалхошеи общественни организацешеи чIоагIа теркам тIа а бахийта тахка деза шоай коллективаша планови заданеш кхоачаш ца яра а цар болх эсала лелара а бахьанаш, белгалдаха деза болх тоабара де дезараш, Iалашде деза паччахьалкхен план а тIаийца декхараш а кхоачашделга.

ХIанз, шу чакхдала геттара кIезига ха мара ца йисача хана къаьстта теркам тIабахийта беза москвичийи ленинградцийи инициативагIа тIаийца лакхара социалистически декхараш дувцилгайоацаш кхоачашдара. Цу гIулакха чIогIагIа новкъостал дергда социалистически яхь шерра йоаржаяро. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацей декхар да берriга низ социалистически яхь вIаштIехьъяккхарах бола КПСС ЦК соцам кхоачашбара тIабахийтар, из шерагIа йоаржаяра ерригача формаехи методехи пайда эцар, къахьегамхошта уж шоай къахьегама лоархIам боваш хургболаш кхетам балар. ХIара къахьегамхо ховш хила веза коллективо ше тIаийца декхараш кхоачашдар дукххача даькъе цун къахьегамах, цо шийна тIаийца декхараш кхоачашдарах тийша хилар. Цу гIулакха шерра пайда эца беза гойтара агитацех, дIайовзийта еза хьалха латтарий опыт, юкъе йоалае еза къахьегамцара безам совбаккхара материальни а моральни а стимулаш.

ХIанз керттера дар шера планаши тIаийца декхараши кхоачашдар да. Цудухьа нийса хургда парте горкомашеи райкомашеи промышленни предприятей, транспортни боахамий, гIишлошъеча организацей производственни гIулакхаш мишта лел хьожаш цахаддаш тIахьожам лоаттабича, хIара денна царна новкъостал дича. Шоай торонех пайда эца, план кхоачашъяра коллектив оарцагIъяккха къаьстта гIо де деза тIехьаюсача предприятешта. Сецца дIаякха еза социалистически яхьа юкъера формализм, хIара балха моттиге, хIара участке, предприяте Iалашде деза ударно къахьегара эша хьалаш.

Къахьегама вахте латт республика. ХIара ди ударни хургдола хIама де деза хIанз. КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеча доккха толамаш а доахаш чакхдоаккхаргда вай 1971 шу, ханал хьалха кхоачашъергья шера плани тIаийца декхараши.

Пхийтта шера токарь волаш болх беш ва Грозненски химически комбината ремонтно - механически цехе Ефремов Геннадий Николаевич. Йоккха опыт йола специалист ва из. МоллагIа а шийга дIакхаьча чоалхане оатхалаш дикеи тIехдикеи ю цо. Цо коммунистически къахьегама ударнийи яха сийлен цIи лелаю массехк шу да.

СУРТА ТIА: токарь Г. Ефремов.

С. ХУГАЕВА сурт.

Соми баьцадаараши дукхагIа хургда

Тха совхоз керттерча даькъе сомаши баьцадаараши леладеш я. Кердача пятилетка укх хьалхарча шера хаоттам во болаш халонаш духьал ниттаяле а тха боахама барттайнача коллектива вIаштIехьдаьлар паччахьалкхенга уж культураш йохкара план ханал хьалха кхоачашъе. Баьцадаарашка диллача планал совгIа уж бIаьтони сов а луш чакхдаьккхар оаха шу, хIаьта паччахьалкхенга сом бохкара план кхоачашъяьй 108,7 процент. Вешта аьлча гордерча бахархошта а, консервни заводашка а дIеккхачийта сом 1200 тоннал дукхагIа ба.

Укх шера 200 гектара тIа баьцадаараш дар оаха леладеш. Царех 90 гектар нарсаш яр. Тхона хеттача бесса нарсаш хьувкъийта вIаштIехьдаьнна деце а, помидораш дикагIа хьувкъийтарца торо хилар тха план тIеххкоачашъе. Цу тайпара бIаьстан юхье гаьнаша зиза даьккхача хана шелал оттарах зе даь гIамгIаш а, уж тайпа генарг дола сом а во хьувкъарца халонаш эттар тхона хьалхашка. ХIаьта а дика хьувкъабир тIехьагIа зиза тоха сомаш. Цудухьа паччахьалкхенга дукха сом бохка мегар.

Укх деноша тха совхоза кхашкара дерriга балхаш чакхдаьннад. Шийн ханнахьа дIадийра оаха гурахь дув ялаташ. Уж да 350 гектара тIа, хIаьта бIаьсти юврг йолча культурашта дика кийчдаьд 400 гектар лаьтта. ХIанз сихбенна сомий бешамашкара болх чакхбоаккхаш ба совхоза болхлой. Механизатораша шоай трактораш бешамашта юкъе яьхай гаьний мугIараштa юкъера лаьтта ахара. Сомий бешамашка балхаш дераш гаьнашта гонахьара лаьтта оахкаш а, телхача гаьнашта когаметта къонаяраш дIайогIаш а ба. Бешамашта ремонтяр оал цу балхах. Садоаллача хIамаша зе дергдоацаш дохьажа молхаш етташ ба къахьегамхой гаьнашта.

Уж балхаш деча къаьстта белгалбаьннаб Умарова Совдат, Магамадова Айхолум, Обругова Марети керте латтача звеношцара болхлой. Хара денна йола заданеш 120—130 процент кхоачашъю цар.

СССР Конституце дезача денга дерriга бешамашкара балхаш чакхлаха лерх оаха. Из тха вIаштIехь даргхиларах дог тийша а да тхо.

ХIанз укх сахьате тха совхоза къахьегамхой чIоагIа теркам тIабахийта Iомаеш ба КПСС ЦК Пленума а, бархIазлагIа хоржача СССР Лакхехьарча Совета кхоалагIча сессе а материалаш. Сомий бешамаш лелаераштa юкъе цу материалий хьакъехьа беседаш ю бешамаш лелаерий бригадай бригадираша Магомапов Хьамзата, Хатаев Iимрана. Хоза хеташ ладувгIа болхлоша «Парте XXIV съезд хинначул тIехьагIа КПСС ЦК дунен халкъашта юкъе леладаьча гIулакхий хьакъехьа» КПСС ЦК Генеральни секретарa нов. Л. И. Брежнева яьча доклада а, кхыча материалех а лаьна цар дувцачунга. Кхы а дикагIа къахьегарца вай Даьхен низ совбаккхара хIама кходергдоаца уйла йоссаю цар къахьегамхой дегашка.

— ХьатIадоагIача шера сомийи баьцадаарийи хьувкъам лакхбара тхой мел бола низ тIабохийтаргба оаха, яхаш ба уж.

Р. АХЬЯДОВ,
Шаьла района «Южный» совхоза керттера агроном.

БАРХIАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА КХОАЛАГIА СЕССИ

ДЕПУТАТА С. С. АПРЯТКИНА КЪАМАЬЛ

(Старопромысловски хоржамий округ, Нохч-ГIалгIай АССР)

Новкъостий депутаташ! Политически къахьегамеи хьинар чIоагIагIа айденнача хьалашка са ца кходеш къахьег дерригача советски халкъо КПСС XXIV съездо хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашдара. СССР Лакхехьарча Совета укх сессе дувц СССР халкъа боахам дегIабоалабара нийслагIча пхе шера плана проектана ларде дахка, вай паччахьалкхенна Iалаьмате боккхача лоархIаме дола экономически социальни дешаш. Вай пятилеткаш—из да паччахьалкхен планироване ленински идеяш кхоачашъеш хилар, из ба коммунизма материально-технически база хьаеш дIахьалхашкахьа боаха гIа, из да мехка низ дIахо чIоагIбар, дунен халкъашта юкъера цун позицеш чIоагIъялар. ХIара пятилетке кхы тIа а лакхлу халкъа вахара хьали культурни боарами.

Къаьстта лакхбеннаб тIеххьарча пятилеткай лоархIам. Парте XXIV съезде Л. И. Брежнева аьлар: «Тахан вай увтта а ду кхоачаш а ду хьалхагIа дIаяхача этапашка дагахь мара ца хинна декхараш».

Циггача белгалдаккханза даргдац, нийслагIча пятилетка боахама - политически декхараш шоай доккхалца белгалдаьнна ца Iеш, общественни производства эффективность цун интенсификацеи Iилма - технически прогрессеи ларда тIа ма могга лакхъяра чIоагIа тIадерзадаь хиларца а белгалдаьнна хилар. Из хьалхадаьккхад вахаро ше, хIанзарча этапе коммунизм хьалъяра хьалаша.

Дукха ха йоацаш вай чIоагIа дездир Сийлахь - боккхача Октябра 54 шу дизар. Советски халкъо цу деноша чIоагIа раьза хинна белгалдаьхар хIара союзнии автономнии республика, вай мехкара хIара крайи области экономическии культурнои дегIаухача хинна доккхий хувцамаш.

Иштта доагIа из парте чакхйоаха ленински къамий политика, СССР халкъаша вежарашха ду новкъостал бахьан долаш, партийни организаце кулгалца Советски Iаьдал латтача шерашка экономикан культуран даькъе овлангара социальни эргалонаш хиннача тха Нохч - ГIалгIай автономни республикана а.

Укх тIеххьарча итт шера 2,7-зза лакхъеннай республике промышленни производства объем. Къаьстта сихача темпаегIа дегIанхай мехкдаьтта доаха промышленность. 1971 шера башхадикача мехкдаьтта 21,5 миллион тони лургья Даьхенна Нохч-ГIалгIай АССР, вешта аьлча 1960 шера даьккхачул 6-зза дукхагIа. Мехкдаьтта промышленносте ялхазза лакхъеннай къахьегама овсарле. Технически прогресс сихъелга вIаштIехьа а доахаш, грозненски мехкдаьттахоша Iилматохкама организацей болхлошца цхьана кIоаргеи тIехкIоаргеи скважинаш яхара бурув тохара технологи кийчъяьй, юкъейнхьай дукххача производственни объекташта автоматизаци яра системаш, скважинаш йоахаш бурув тохара процесса диспетчерски телетIахьожам лоаттабара аппаратура, дукха кхыйола хIамаш. Цу дерригача хIамаша йиш хилийтай тха мехкдаьтта тоьал дарегIа де. Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене дIаяхача пятилетке мехкаш 80 миллион тони гаргга мехкдаьтта деннад мехка. Укх пятилетке дерriга доаккхаш дола мехкдаьтта, планагIа из лаьрхIача тайпара, 100 миллион тони совгIа хила дезаш да, 30 процент совгIа дукхагIа хургда.

Республика мехкдаьтта доахачеи мехкдаьттахимически промышленносто дукха а дукхагIа арахецаргья дизельни доагор, бензин, фенол, спирт, полиэтилен, парафин, кхыраш санна йола лоархIаме продукташ.

Тха республика экономика дукхача доакъоех латташ я. Мехкдаьттеи гази дахараи чакхдахаран нийсса шерра дегIадаьхкад промышленноста кхыдола доакъош, къаьстта а технически прогресс сихъелга шоаех тийша дараш — энергетика, машиностроени, приборостроени. Технически боарам лакха хиларца белгалйоалаш а, потребителаша чIоагIа хоатташ а я скважинашта цементаж юи мехкдаьтта тIоанаш хица дохадуи агрегаташ, бурувдетта насосаш, лакха давлени йола фонтанни арматурей мехкдаьтта чакхдоаха аппаратурей, оргтехника аппараташ. Нохч - ГIалгIайчен предприятей марка тIалатта тайп-тайпара промышленний изделеш дунеи 30 совгIча мехка йохка кхухьийт.

Толаме дегIаух республике колхозно - совхозни производство а. Шера юкъера лаьрхIача укх тIеххьарча пхе шера йоаккхаш хиннача юртбоахама продукце боарам цул хьалхагIа дIаяхача пятилеткаца нийсбича 30 процент лакхбеннаб. Лакхденнад комсаш, дулх, фуаш, шура, тха санна дола юртбоахама продукце лоархIаме тайпаш дахареи кийчдареи боарамаш. Из долла хIама хьахиннад укх тIеххьарча шерашка тIаийцача вай парте Центральни Комитета решенеша дикача оагIорахьара влияни ярах. Раьза хинна белгалдоаккх оаха, юртбоахама производство цунна интенсификаци яра, энергеца из чIоагIагIа кийчъяра, цунна химизаци яра чотах лакхъенна хилар. ЦК мартовски (1965 шу) Пленум хинначул тIехьагIа республикерча лаьтташта алхха мелиораци ярга дIаяхийта капитальни вложенеш 40 миллион сомал тIехъяьннай.

Советски Iаьдал латтача шерашка доккхий хувцамаш хиннад Нохч - ГIалгIайче культурно дегIаахара даькъе а. Хьалха тха хиннабац тхоай писателаш, Iилмахой, артисташ, лораш, инженераш, тхоай вузаш, техникумаш хиннаяц — хIанз уж йолаш я. 1972 шера денз паччахьалкхен университет хьаелл республике. Къаьстта дукха даьд лакха квалификаци йола къаман кадраш кийчъяра. Алхха укх тIеххьарча пхе шера шозза хIана хиннабац аьнна дукхагIа хиннаб лакхера образовани а йолаш республика халкъа боахаме болх бу нохчийи гIалгIайи. Дикка лакхъеннай къахьегамхой хьал-торо.

Доккхийча толамий хьакъехьа дувцача хана белгалдаккханза даргдац, царна ларде дохаргдоаца халкъий доттагIал — Октябра карагIдаьннача сийлахь - доккхийча хIамаех цаI — уллаш хилар. Территорега диллача йоккха йоацача Нохч - ГIалгIай чу 30 совгIча къамах бола нах бах, цхьабакъда уж берrигаш а вIашагIтохари гаргара хулийтари патриотизма уйла, шоай сийлахь йоккхача Даьхенцара безам, ленинизма идеяшта мутIахьа хилар, коммунизм бахьан долаш са ца кходеш къахьегар да. Нохч-ГIалгIай автономни республика экономикеи культуреи дегIаахара сиха темпаш социалистически общество дегIаахара объективни закономерность я, цар хьахьокх Советски Союза дерriга халкъаш дегIадахкара, цар хьашташ массе оагIорахьара цхьана гардараи кхоачашларан чIоагIа йоакхо еш йолча вай парте ленински къамий политика маIан. Из йоакхо яр бахьан долаш парте ленински Центральни Комитетан Советски правительстванеи дег тIара доккха баркал овл Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхоша.

Республика къахьегамхой, берriга советски нах а санна, деган гIоздаьнна юкъе бахаб КПСС XXIV съездо белгалъяь йоккха программа толаме кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсама. Массе метте чIоагIа хьаллаьцай нийслагIча пятилетка хьалхарча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъяр духьа эгтара хьалха къовсам болабаьча москвичийи ленинградцийи патриотически почин. Предприятей, гIишлоций, колхозий, совхозий коллективаша, цу инициативана жоп а луш, кердадаьхад хьалхагIа шоаш тIаийца хинна декхараш, творчески коррективаш юкъейнхьай царна республике къоабалбеш тIаийцача «Социалистически яхь вIаштIехьайоаккхилга дIахо тоадара хьакъехьарча» КПСС ЦК соцамга хьежжа.

Партийни, профсоюзни, советски организацеша, наьха творчески инициатива хьаллоацаши дегIакхувлаши, яхь лелаерий низаш тахан тIадерзадаьд эгтара хьалха производствана дIахо интенсификаци яри цун эффективность лакхъяри, Iилма-технически прогресс сихъяра, боахама чурча резерваех пайда дикагIа эцара, дисциплиней организованности чIоагIъяра ларда тIа къахьегама овсарле тIа-тIа дукхагIа лакхъяр духьа лоаттабеча къовсама.

1971 шера 10 бетта баьча балха итогаша тешал ду, пятилетка хьалхарча шера декхараш республика промышленносто ханал хьалха кхоачашдергхилара. ХIаьта юрта боахама къахьегамхоех лаьца аьлча, цар хIанзле а Даьхенна рапорт деннад паччахьалкхенга ялат дохкара шера плани декхараши кхоачашдара хьакъехьа. Иштта кхоачашъяьй тха эцара шера план а.

Укх нийслагIча пятилетке дIахо а сихача темпаегIа дегIауxаргда республика халкъа боахама дерriга доакъош. Къаьстта доагIа из еза - йоккхача промышленноста. Мехкдаьтта даккхара даькъера тха декхараш правительства соцамо белгалдаьд. Из соцам тIаийцачул тIехьагIа денз кIезига ха дIаяхаяц. Цхьабакъда, хIанз оаха чIоагIа саготдеш гIулакх да, сонам тIа белгалдаь цхьадола лоархIаме, мехкдаьтта промышленни запасаш дикка алсамйоахаши из дукхагIа доахилга Iалашдеши дола балхаш кхоачашдара хIанзле а цхьайола министерстваш тIехьайиса хилар. Из декхар кхоачашдулургдац, нагахьа санна пхиъ, ялх, ворхI эзар метрал кIоаргагIа техкама бурув тохара балхаш дикка шер ца дой. Халахете а, чIоагIа гIехьадисад тохкама бурув тохилга, хIаьта, нагахьа санна республика бурувдеттараштa новкъостал дара наьха санна доккхий гIулакхаш чакх ца доахе, мехкдаьтта кIезиг ца далийтара хиланза яргйоаца мехкдаьтта промышленни запасаш алсамъювлара меттел, тохкаш йола уж запасаш кIезиглургья.

КIоарген тIехкIоарген скважинаш йоахаш бурув тохара геологически хьалаш лакхача температурашеи тIоанашкарча давленеи тIаоттаьча белгталарча халонашца дувзаденна да. Халахете а, цу тайпара скважинаш сиха а эгIара керттердар — аварш йоацаш а, йоахилга Iалашдулац бурувтохача оборудованега, осташка, чуувттаечеи бурувтохачеи турбашка, вIашагIхуттача элементашка, противовыбросови оборудованега, кхычарга. Массе метте кIоарген тIехкIоарген бурувдеттар — из мехка дукххача районий кхоанара ди да, цудухьа тхона тIакхаьча халонаш тIакхоачаргья царна а.

ТIоанашкарча чIоагIача давленейи лакхача температурайи хьалашка бурувдетташ кIоарген тIехкIоарген скважинаш яхара оборудованеи инструментацеи, геофизически прибораща а аппараташца а мехкдаьттахой Iалашбара дешаш мехкдаьтта промышленноста, Iаьржача металлурге, химически мехкдаьттаи машиностроене министерстваша сихагIа къоастадергдела гIулакх даьза даргдац.

Кхы тайпа кхоачамбоацараш а да тха. Масала, газ хьаувзеи чакхйоахеи системаш ца хилар бахьан долаш хIанз укх сахьате попутни газа утилизаци яьяц 65—68 процент мара, хIаьта вож газ алаех йоаг.

Хьалхарча пятилетка шерашка ленз хьалъяь латта мехкдаьтта чакхдоаха тха дукха установкаш моральнои физическии къенннай, цудухьа хIанз доахача тIехдикача мехкдаьттах, хала хете а, хIара шера кIезигагIа пайда эцаш дола эсала бензинаши дизельни доагори Iалаьмате дукха доах хIанз а. ХIанз оттаьча чIоагIъяьи яьннай тха мехкдаьтта чакхдоахача заводашта реконструкци яра проекташ. Из чакхъяьккхача йиш хургья дикагIа йола мехкдаьтта продукташ дукха дукхагIа арахеца а къахьегама овсарле кхозза совгIа лакхъе а. Реконструкци чакхъяккхарга тоьал дукха капитальни вложенеш дIаяхийта лаьохIад. СССР Госпланагара а мехкдаьтта чакхдоахачеи мехкдаьттахимически промышленноста, промышленни гIирсаш дара министерствашкара а дех оаха заводашта реконструкци яра балхаш чакхдахара даькъе оаха еннача предложенешка хьажар а толаме уж къоастаяр а.

Арахецаш йола мехкдаьтта продукташ дукхагIа хьаярцеи цар ассортимент шерьярцеи дувзаденна машеннаькъий министрагара нов. Бещевгара дех оаха уж дIаувзилга тоадара кхы тIа а гIулакхаш чакхдахар, хIаьта РСФСР Главнефтеснабагара — керда хьалъе оттаяь пайда эцаргболча моттигашта тIайода продуктопровод сихагIа хьалъяр. Халахете а, каст-каста, товарни емкосташ тIаинк аьнна хьалйизар бахьан долаш, мехкдаьтта заводашка кийча продукци бедала резервуарашка юха чуюотт. Республике мехкдаьтта хими дегIадарца дувзаденна дола доц а хьоаде безам барса. 1965 шера денз хьалъеш латт тханцига синтетически каучука завод, цхьабакъда, цу юкъа пайда ийцабац сметни маьхах шин процентах мара. Гучох, хьатIаэттай СССР Госплано, Миннефтехимпромо, Минпромстроя лоархIамегIарча пачахьалкхен объектера гIулакххаш лаьрххIа Iомаде а из хьалъяра темпаш сихъе а еза ха.

Кердача пятилетке дIахо а дегIабоагIаргба юрта боахам. Дикка дукхагIа яха а кийчъе а лерхI ерriга юртбоахама продукташ, къаьстта а сихха дукхагIа эшаш хулаш йола хьайбай продукташ. Белгалдаь а чакхдоахаш а да доакъарий база, эгтара хьалха

(ДIахододар IV-ча оагIон тIа).

Цхьа барт болаш хьаллаьцар

ЧIоагIа наьх деган айденна болаш чакхъювл хIанз предприятешка, организацешка, совхозашка, колхозашка СССР Лакхехьарча Совете Союза Совете № 46 йолча Гудермесски хоржамий округе гIолла депутаталла кандидат хержара хетаяь собранеш.

Шелковской межколхозни гIишлошъеча управлене болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхерча наьха собрани хилар. «Чечингсельстрой» треста № 557 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна плотник Саламов Асхьаба ГIазмахьма СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат велга хьаллоацаш къамаьл дир цига кирпишкашъеча завода мастера Н. Г. Харламовас. Нов. Саламова къахьегама, производственни, общественни вахарах лаьца дийца яьнначул тIехьагIа, цо предложени елар цун кандидатура хьаллацара тIехьехаш.

Цу собране къамаьлаш дир: столярни цеха мастера А. А. Редькос, гIишлошъеча машений механика И. А. Колесникова. Цар аьлар, нов. Саламов, тхо санна гIишлошъер ва, производственни задани тIеххкоачашъю, харжархой шийх бенна тешам боаберг-бац цо. 19 декабре 1971 шера болхлочоа Саламовна тIехьа кхаж тассара гулбеннараш гIахьийцар цар.

Дукха нах гулбеннабар «Горскнефть» яхача мехкдаьттеи гази йоаккхача управлене болхлой, инженерно - технически болхлой, гIулакхерча наьха собране. СССР Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта нов. Г. А. Саламова кандидатура хьаллоацаш къамаьлаш дир цу собране технически отдела инженера М. А. Жуковас, ОРС начальника А. Д. Хакимова, юкъерча школа директора Б. Х. Бацаева. № 557 йолча дIа-хьа лелача механизированни колонна коллективо нов. Г. А. Саламовах СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат вар шоаш къоабалдеш хиларах дийцар, собране хиннараш хоржамаш хулача дийнахь — 1971 шера 19 декабре нов. Г. А. Саламовна тIехьа кхаж тассара тIахьийхар цар.

Гудермесски локомотивни депо болхлошеи, инженерно - технически болхлошеи, гIулакхерча нахеи цхьа барт болаш хьаллаьцар нов. Г. А. Саламов СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат ваьча № 557 йолча ПМК болхлой коллектив. Цу собране къамаьлаш дир профсоюза местькома председатела М. И. Шапова, парткома секретара М. И. Горамжа, депо воккхагIволча мастера И. К. Крымова, подъемка цеха слесара С. А. Елившанова, тепловоза машиниста Г. И. Фоменкос.

Шаьла района «Южный» совхоза болхлойи специалистийи собрани хилар. Цу собрани къамаьлаш даьча профсоюза болхлой комитета председатела Р. Исаева, болхлочо М. Висаитова, Р. Сулейманова дика тешал дир Г. А. Саламовна, СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат хила мегаргволаш а, хIаьта харжархой шийх бенна тешам боабергбоацаш а из хилара тешал дир. Собране хиннараша цхьа барт а болаш хьаллаьцар Г. А. Саламова кандидатура.

Наурски районерча «Чечингушводстроя» № 4 йолча ПМК болхлой коллектива шийн собране къобалъяь хьаллаьцар шоайяр саннарча предприяте гIишлошъеча болхлочун Г. А. Саламова кандидатура. Цу хьакъе собране къамаьлаш дир ПТО начальника А. Ю. Хасанова, колонна начальника И. П. Гунькос, бульдозериста В. Андриянова, скрепериста А. Носкова.

А. РОМАНОВ.

26 ноябре цхьана заседани хилар СССР Лакхехьарча Совета Союза Советеи Къамий Советеи законодательни предположеней комиссей. Комиссеша дийцар предприятештеи организацештеи юкъе боахама гIулакхашца дувзаденна эттача къовсамашка хьожача хана Паччахьалкхен арбитража органаша законодательство юкъе кхахьара практиках дола дош. ЛадийгIар СССР Министрий Советерча Паччахьалкхен арбитража керттерча арбитра Е. В. Анисимова докладага. Из ювцача дакъа лаьцар комиссей членаша Г. И. Еремея, П. П. Козыра, А. А. Сизова., СССР яйгача промышленноста министра А. И. Струева, кхычар.

Заседане белгалдаьхар, къовсам тIа долча боахама дешашка хьожача хана Паччахьалкхен арбитража органаша керттерча даькъе законодательство нийса чакхйоахаш хилар. Цунца цхьана цар хIанз а бизза пайда эцац шоашта еннача бокъонех, предприятештеи организацештеи кхоачам болаш воздействи яц планови договорни дисциплина цар кхоачашъяра гIулакха.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА МАССАЗАРЧА КОМИССЕШКА

Комиссеша СССР Министрий Советерча Паччахьалкхен арбитража, союзнии автономнии республикай Министрий Советашкарча паччахьалкхен арбитражашта, къахьегамхой депутатий краевойи областнойи Советий исполнительни комитеташта могадаьд къовсам тIа долча боахама дешашка хьожача хана хIанзара законодательство йизза чакхйоахилга Iалашдар, договорни декхараши планови заданеши телхаярах бехке бараш та воздействе гIулакхаш тIадахьар. Министерствайи ведомствайи уйла тIаерзаяьй предприятейи организацейи боахама гIулакхашка социалистически законности паччахьалкхен дисциплиней йизза кхоачашъяиза ярг ца хилар.

Заседане ладийгIар Къамий Совета законодательни предположеней комиссе председатела И. Г. Кэбина уголовни законодательства цхьайола нормаш эргайоахаш тоаяра тIаерзаяь предложенеш кийчъяра хьакъехьа баьча хоамага, йоагIаш йола решени тIаийцар.

Комиссей цхьана хиннача заседане кулгалдаьр Союза Совете законодательни предположеней комиссе председатель И. В. Капитонов вар.

Комиссей балха юкъе дакъа лаьцар СССР Лакхехьарча Совета палатай председателаша А. П. Шитикова, Я. С. Насриддиновас, СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара М. П. Георгадзес, СССР Лакхехьарча суда председатела А. Ф. Горкина, СССР юстице министра В. И. Теребилова, КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета бехктокхамеча болхлоша, дукххача кхыча организацей а хIаьта иштта Iилман учреждений а викалаша.

ТАСС.

ШКОЛАНА—ПАРТИЙНИ ТЕРКАМ

Укх тIеххьарча шерашка Гудермесски района школай коллективаша тIагIертта къовсам лоаттабу дешара - кхетама балха эффективность лакхъяра. Из кхыча тайпара хила йиш а яц, хIана аьлча дешара процесс дика хиларга хьежжа мара бераша дика дешилга, уж дерригаш а дешара юкъеозилга, массанена юкъера образовани яларга доадилга Iалашде йиш хургъяц.

ХIанз тха района хIара пхелагIа вола хьехархо шоллагIча шера чудуса бераш ца хулийташ болх беш ва. Геттара кIезигбеннаб тха районе хIанз бархI класс яккхалехьа школацара къасташ, вIалла бац ала йиш я дешара юкъе ца озаш бисараш.

КПСС горкомо, школай юкъхьанцарча партийни организацеша даим йоакхо ю бераштa коммунистически кхетам балара дешаш кIоаргагIеи дикагIеи леладайтара, внеклассни балха система тоаяйтара. Района дукхагIа йола школаш шоай микрорайонашка кхетама центраш хинна дIаэттай. Царех я № 116, № 1 йолеи Брагунски юкъереи школаш.

Школай парторганизацей балха керттера чулоацам педагогика проблемашта, дешархой знанеш дика хилийтара, уж идейно а, къахьегам безаш а хьалкхебара тIаберзабаь ба. Партийни организацеша гучахьара собранеш ю. Цига дувца увттаду Iилмаш хьехара боарам лакхбареи дешархошта юкъе кхетама болх чIоагIбареи дешаш. ТIайиеча решенеша аьттув хулийт дешара - кхетама болх тоабе. №№ 116, 1, 2 йолча юкъерча школай партийни организацеша лоархIаме дешаш къестадаьд: истории обществоведении школе мишта хьех, коммунисташа шоай авангардни лоархIам кхоачашбарах, школьни комсомольски организацей балхах, кхыдараш.

Школай балхах лаьца кIезига дийцадац КПСС горкома бюрошка, пленумашка, активашка. Иштта цига дийцад: «района школашка общественни Iилмаш хьехарахи из гIулакх тоадарах де дезарехи», «кагирхой коммунистически кхетамца кхебара даькъерча партийни * организацей декхарех». «кхувш йоагIа тIехье хьалкхеяра школа, общественноста, дезала лоархIам лакхбарах» дола дешаш. Района школашка кхетама болх тоабара хоадамболаш йола мероприятеш чIоагIъяьй парте городской комитето.

Дешархой коммунистически кхетамца кхебара боккхача лоархIаме болх чакхбоакх КПСС горкоме вIашагIъеллача внештатни школьни отдело. Ер кхоалагIа шу да цо болх бу. Школай партийни организацей секретарашца, кхетама балха директорий заместителашца семинараш чакхйоах цу отдело.

Белггала болх лелабу районе дешархошта профориентаци яра а. Локомотивни депо массехк шера болх беш я «Школанеи дезалаи гIо дара совет». Шоай балха план № 116 йолча школа хьехархоща цхьана увттаю цар. Совето ший теркам тIаухийт даьшта - ноаноштеи педагогаштеи юкъера бувзамаш чIоагIдара, бераштa кхетам балара гIулакх школа санна производственни коллективашка а леладайтара. Иштта депо болхлоша шоай професси дешархошта еза а йолийташ шоай когаметта а этта дизза гIулакх дIахо хьоргдола ноахале хьалкхеяю. № 116 йолча школе «Къона машеннаькъахо» яха кружок вIашагIъеллай.

Доккха доттагIал эттад Энгель - юртовски юкъерча школанеи тха «Октябра 40 шу» яхача колхозаи юкъе. Школе дийша аьнна дукхагIа бола кагирхой колхозе къахьега бус. Из школа яьккха баьнна кагирхойи мехкарийи хIанз юртбоахама техникумашкеи вузашкеи дешаш ба, царех ворхI колхоза стипендиат ва. Колхоза школаца цхьана новкъостал ду кагирхошта юртбоахама производство езаялийтарац, шоай дега дезаш дола гIулакх цар къоастадарац.

Партийни, советски, комсомольски организацеша доккха новкъостал лоаттаду хьехархой коллективашта дешархошта интернациональнии атеистическии кхетам балара. Из болх тоабара лаьрхIа мероприятеш а я оттаяь. Школашка каст-каста доттагIлеи сайренаш ю, атеизма уголокаши клубаши хьаяьй, дына духьалара сайренаш чакхйоах.

Дешар дика вIаштIехьдаккхареи бераштa ниийса кхетам балареи гIулакх эггара хьалхарча даькъе хьехархой кадраех тийша да. Тха районе кIезига бац шоай гIулакх бокъонца довзаш бола говза педагогаш. Дешархой безам тIаозаш, лакхача идейнии политически боараме чаккъювл нов. А. Конокаевас, И. Штох, Р. Эльдаровас, В. Кабанова, иштта дукхача кхычар ю занятеш.

Парте горкомо даим теркаме лоаттаду хьехархой говзал лакхъяра, урокаш дика чакхъяхара гIулакх. Дукхача хьехархоша политпросвещене системерча семинарски занятешта кулгалду. Парте горкомо обществоведене хьехархошта лаьрхIа хIанзарча хана идеологеи политикаи актуальни дешаех лаьца семинараш ю.

Партийнии советскии болхлоша цахаддаш терко ю хьехархой вахара, каст-каста школай коллективашца вIашагIбетталу, царна эшачунгеи дехарашкеи хьож. ХIара шера дукхагIа хьалду царна лаьрхIа цIеной. Предприятей, колхозийи совхозийи кулгалхоша, партийни организацеша боахами культуреи хьалъеча лелача гIулакхех даим хоам бу педагогашка.

КПСС горкомо бIаргкIалара далийтац хьехархой политически боарам лакхбара гIулакх, царех дукхагIбараш партийнии комсомольскии политпросвещене системе, сайрийнарча марксизма-ленинизма университета филиале дешаш ба. Района педагогашта лаьрхIа Iилман - практически методически конференцеш хиннай. Цар темаш: «В. И. Ленин коммунистически моралахи хIанзарча этапе дешархошта нравственни кхетам балара декхарехи», «Хьехархочун идейно - политически боарами педагогически говзали лакхъеча парторганизацей лоархIам», иштта кхыяраш.

Цунца цхьана белгалданза даргдац тха школашка цхьаболча дешархоша шоашкара обществана духьалара гIулакхаш гойта хилар. Цхьаболча даьша - ноаноша шоай бераш ды безаш хьалкхеду, цудухьа оаха шерагIа боаржабу наха юкъе атеистически болх. Дукха ха йоацаш атеизмах лаьца социологически тохкамаш даьд оаха, гулъяьча даннеша хьахьекхар бераштa атеистически кхетам балара гIулакх ледара оттадаьлга.

ХIанз а тIехьа йолаш я районе дерригa бераш дешара юкъе ца оза юрташ. Из а, хIаьта иштта школаца дувзаденна кхыдола а дешаш къестадеши бокъалгахьа доахаши я парте горком, юкхьанцара партийни организацеш, педагогически коллективаш.

Э. ИСАЕВ,
КПСС Гудермесски горкома секретарь.

ТЕМПАШ СИХЛУ

Республика мехкдаьттахойи бурувдеттараши мел эшачунца Iалашбар «Грознефть» объединене автобаза коллектива керттера декхар да.

Шера план хьалха кхоачашъяра яхе баьннача автобаза водителаша дог гIоадоаккхаш боккха толам баьккхаб. Кир дIа-юха яхьара шера задани 17 ноябре кхоачашъяьй. БIарччача шера 1175 эзар тонн мара ца езача цу юкъа цар дIа-юха йигьай 1182 эзар тонн кир. Шера 258 эзар сом пайда бе, аьнна тIанйша декхар а тIеххоачашдаьд. Духхьал итт бетта кходаьд 261 эзар сом. ХIаьта шу чакхдалалехьа кхы тIа а 30 эзар сом гаргга кходергда. Цу юкъа 200 тоннал совгIа маьхера дизельни доагор кходаьд водителаша. Иштта из юкъара гIулакх кхоачашдеча беркате дакъа лаьцад рационализатораша. Духхьал итт бетта кийч а яь балха юкъейнхьай цар 35 предложени .Цу кердадараша производствана 7,5 эзар сома пайда баьб.

Массадолча хьокхамашца 11 бетта задани 7 ноябре кхоачаш а еш цу юкъа къахьегама овсарле лакхъяра план 116,6 процент кхоачашъяьй.

Автобаза коллектива къахьегам иштта овсаре хилар цхьаннена къайле йолаш дац. Цун бахьан болх кхетамца дика вIаштIехьбаккхар, транспортахи балха ханахи бизза пайда эцар да. Кир йоацаш яьсса рейсагIа машенаш дIа-юха ахийтац. Мухь тIаботтарен тIера Iобаккхарен балхашта механизаци яьй. Болх ца беш еха латтача машений коэффициент кIезигъяр, болх беш яраш дикача техническ хьала тIа хилийтар — овсарле лакхъяра никъ. Шоай балхах лаьца дувцар дийхар аз автобаза керттерча инженерага Чистилин Петр Андреевичага.

— Производства экономически эффективность лакхъяра керттера резерв я къахьегама овсарле. Из даим хьалхарча плане увттаду оаха. Деша а доацаш наьха къахьега безам хургбола гIулакхаш леладу, дика болх бераш совгIаташца, кхыдолчунца белгалбоах. Къахьегама дисциплина тоаяьй. Цо наьха хьинар совдоах. ТIаккха цунга хьежжа лакха хул доаха толамаш а, — йоах нов. Чистилина.

Боккхача безамца цIераш яьхар цо массе хана производстве хьалха латташ хьабоагIача дукхача водителий. Царех ва Толстов Иван Андреевич. БархIлагIча пятилетке дика гIулакхаш карагIдувларах Юбилейни медаль еннай Иван Андреевича.

Хьанна бовзац водителаш Къахьегама Цlеча Байракха орден енна Демильханов Даций Алхазури «Знак Почета» орден енна Остапов Николай Васильевичи. Автобаза дикагIа бола водителаш бувцаш цIераш ца яьхача ялац В. И. Рындина, А. С. Козюлина, Е. А. Шаламова, кхычар. Уж берригаш а коммунистически къахьегама ударникаш ба. ХIанзлехьа ийслагIча пятилетка хьалхарча шера кир дIа-юха кхахьара шоай планаш кхоачашъяь а баьнна, тIадоагIача шера чотах къахьегаш ба уж.

А. ЭКАЖЕВ.

ПХЕ ДЕН НОРМА—ДИЪ ДИЙНАХЬ

Ший 16 шу даьлча болх бе волавелар Корнев Василий Никитич. Цу хана денз 44 шу даьннад. Кастта пенсе ваха кийчлуш ва Василий Никитич. Цо дувц:

— Дерригa къахьегама вахар социалистически яхьаца дувзаденна да са. Цо новкъостал дир сона сай гIулакха бокъонца вола говзанч хила. Социалистически яхь алхха дукхагIа продукци яккхарах латташ яц. Из дика хилийтар, новкъосташта эшшача гIо дар, къахьегама дисциплина телха ца яр, балха говзал хIара дийнахь лакхъеш хилар. из да социалистически яхь, яхар.

«Красный молот» заводе цхьан станока тIа 27 шера болх беш ва Василий Никитич. Станок хувца ха я. Каст-каста йох из. Цхьабакъда цо новкъарле яц ветерана лакха къахьегама толамаш даха.

Бера санна боча тох цо ший токарни станока тохаш дола кулг, овсаре къахьег. Норма — сахьатага диллача дIаяха пятилетка заводе эггара хьалхарчарца кхоачашъяьрех ва из. ХIаьта ший сменни норма даим 1.5-зза кхоачашъеш хьавоагIа кердача пятилетке а.

Ленинградерча хьалха латтача производственникаша пхе ден норма 4 дийнахь кхоачашъе лаьрхIалга хьахезача «Красный молоте» из пайдане гIулакх эггара хьалха хьаллаьцар Василий Никитич вар. Цу хана денз 3 бутт баьннаб. ХIанз цхьайола итогаш е йиш я. Из болам хьаллаьцаб завода дукххача болхлоша. В. И. Корнев болх беш волча запасни оатхалаш кийчъеча цехе бIаргагургдолча хьалтеха доалл хьокхамий улг. ХIара болхлочо даьр дIаяздy цу тIа. Ноябре цхьаккха ди хиннадац Василий Никитича 50 втулкал кIезигагIа яь, нормах 30 втулка йолча. Иштта болх бе, аьнна дар цо ленинградший болам хьаллаьнчачул тIехьагIа денна дош. Цо из кхоачаш а даьд. ХIаьта тIехьарча массехк дийнахь 60 — 65 втулкана обработка я ветерана.

Василий Никитича хIанз беш бола болх чоалхане, фе хила везаш ба. Втулкаш цIенъеш, къоагаеш балхаш деш ва из. Цо уж балхаш деш йола дукхагIйола втулкаш цементировочни насосашта лаьрхIа экспорта Европе, Азе, Африке дIаухийташ я. В. Н. Корнева хIара секундах пайда эц, цкъа даьр шоалагIа юха де ца дезаш ду. Итт шу гаргга ха я цо технически тIахьожам боацаш болх бу.

Василий Никитича наькъа тIа, кхыча сийлен совгIаташца цхьана лепаш я «За доблестный труд» яха Юбилейни медаль. «Социалистически яхьа отличник» яха значок. Дукха къахьег цо цехе социалистически яхь шерагIа йоаржаяра, хьалха латтараш бебабара тIехьа. 20 сага токара говзал Iомаяьй цо.

Василий Никитича 1 ноябре кхоачашъяьй 9 пятилетка цхьоалагIча шера ший задани. 1972 шера апрель бетта чотах къахьегаш ва из хIанз.

Атта дац 60 шу даьннача Василий Никитича цу тайпара къахьега. Каст-каста хьувш я тIем тIа човнаш яьча хана денз дегIаца йиса 18 гарг. В. Корнев санна бола нах дукха ба заводе. Царех ва токарь И. Ибрагимов. Ленинградший болам хьаллаьцаб цо а. 50 втулкал кIезигагIа йоацаш дийнахьара нормаш кхоачашъеш ва из.

Шоаш тIайица декхараш кхоачашдеча хьокхаме къахьегаш ба токараш Л. Сазонов, В. Лаврентьев, Д. Будник, А. Ушаков, дукха кхыбараш.

Шена дог долаш, хьаьнала къахьегама биографи йола Корнев гIадвода ший новкъостий аьттув баьлча.

Ноябрь бетта задани 6 ди ханал хьалха В. Н. Корнева кхоачашъяьлга гучадаьлар 23 ноябре. «Пхе дийнахьара норма — 4 дийнахь» яха ленинградший почин хьаллаьца болх беча токара кходе дезаш хиннар 4 ди мара дацар. 2 ди кхоадал совгIа цу бетта задани 133 процент кхоачашъяьй цо.

Иштта сийлен къахьегаш волча токара В. Н. Корневгара хьокхам ийбеш къахьегаш ба дукха машенашъераш.

К. СОКОЛОВ.

Советски Союза новкъосталца хьалъяьча болгарски мехкдаьтта химе гиганта — Бургасски комбината шера массехк миллион тонн мехкдаьтта чакхдоаккхаргда. Цо арахец синтетически хьоасай заводашта йола бедал, лохачеи лакхачеи давлене полиэтилен, бензол, этилен, дихлорэтан. Бургасски химически комплексана хIара шера тIаетталу керда производственни подразделенеш.

В. МАСТЮКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМХОЙ ДАГАБАЬЛАР

Наурски районе халкъа тIахьожама 110 группеи пости я. ХIанз района ерригача колхозашка, совхозашка, предприятешкеи учрежденешкеи чакхйоалаш латт цар отчетно-хоржамий собранеш. Къахьегамхоша шоай собранешка дувц халкъа тIахьожамхоша баьча балхах. дIахо из тоабара де дезараш белгалду. халкъа тIахьожамхошта шоай наказаш тел.

Наурски ялаташ хьачуийлеча пункта халкъа тIахьожама группа (председатель Дзебоева К. Е.) пахаллаш тIахьожам лоаттабу тараз увзача а. ялата учет лелаеча а. ТIахьожамхой новкъосталца дIадахача шера цу пункте 16 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй. хIаьта 1971 шера — 6 эзар киловатт-сахьат. Уж гIулакхаш дийцар цига хиннача къахьегамхой собране .

Калиновске № 2 йолча профтехучилище хиннача болхой собране белгалбаьккхар дешара производственни план кхоачашъяра халкъа тIахьожамхой группа бу болх. Къамаьл даьча нов. Д. М. Горина дийцар тIахьожамхой новкъосталца училища ерригa техника Iай дIаоттаяь лоаттае моттигаш кийчъяьй. хIаьта комбайнаши автомашенаши лоаттае гараж хьалъяьй. яхаш. Щенденна дIадаьннад училищера хьалха ийслуш хинна. лежкъораш. Халкъа тIахьожамхоша хIанз шоай теркам тIалоаттабу кхашкарча балхашта техника кийчъяра. Училища боахама кхашка цар цахаллаш тIахьожам лоаттабар бахьан долаш дерригa балхаш лоашача агротехнически хана чакхдоах. Иштта вIаштIехьбаьккхача балхах чIоагIа пайда боал. Масала, ялат кхедарга дIадолар планагIа лаьрхIачул 13.5 процент лохагIа яь, хIаьта бахчеви культурашка дIадохийтар — 20 процент кIезигагIа.

Лакхача идейни боараме чакхъяьлар Наурски плодопитомнически совхозе хинна халкъа тIахьожамхой отчетно - хоржамий собрани. Совхозо кхыча боахамашта лаьрхIа йола сома гаьнаш лелаеча, пачхалкхенга сом бохкара план тIеххоачашъеча кIезига дакъа лаьцадаи партбюро секретара заместитель Г. Лыкова председатель йолча халкъа тIахьожамхой группа. Цу боахаме эггара хьинар долашагIа бола тIахьожамхой группа членаш ба П. И. Милюкова. В. Л. Суровецкий. Р. Г. Самогулова. кхыбараш. Партбюро секретара нов. Васина ше цу собране къамаьл деш белгалдаьккхар тIахьожамхой группа коллектива хьалхашка отчет еш хилар лоархIаме гIулакх да, аьнна. Цу органе гIолла къахьегамхоша совхоза производстве а, кулгалдеча а тIахьожам лоаттабара гIулакх дизза чакхдоах.

ИйслагIча пятилетка хьалхарча шера социалистически декхараш кхоачашдара, дика дакъа лоацаш хиннаб «Россия» яхача колхоза халкъа тIахьожамхой а. Уж духьал латт колхоза боахама зе деча, пахаллаш къовсам лоаттабу продукце дикал лакхъяра. Колхозхо В. Ф. Долгополов председатель волча тIахьожамхой группа шин шера тайп-тайпарча производственни участкашка 21 тохкам баьб. Цар чотагIа лаьрхIа деза кхомбаьи ца доагIача дIаахийтачара колхоза кассе юхалерзадаьи 6400 сом ахча. Цу боахамо хIанзале шура йохкара шера план 100 процент. фуаш — 105 процент, тха—112 процент. ялат—109 процент кхоачашъяьй. Уж толамаш доахача дика къахьийгаи тIахьожамхоша: комбайнера Ф. В. Жукова, доярка Г. И. Траневскаяс, вокхагIа волча жаIуно С. Амаханова, тракториста Н. И. Кучеренка.

Чакхъяьннача собранешка вIашагIкхийттача къахьегамхоша тIахьожамхой группашта кхоачашде наказаш делар. Цу наказий керттера чулоацам ба производственни планаш кхоачашъелга, халкъа рузкъа кхомбелга, балхий дикалга хьожаш пахаддаш тIахьожам лоаттабелга. Халкъа тIахьожамхоша шоашта денна наказаш кхоачашдергхиларах шеко еш дац тхо.

В. ПЫЛЬЦЫНА,
Наурски района халкъа тIахьожама комитета председатель.

МАШЕННАЬКЪАХОЙ БОЛЧА

Укх деношка толаме къахьегаш ба Грозне станце болхлой. ХIара сменагIа нормал совгIа цар дIабохьийт 3—5 эзар тонн мухь, график телха ца еш увттаю составаш. Укх деношка задани тIеххоачашъярах, станце начальника баркал а оалаш ахчан преми хьожаяьй Е. В. Ковалева, И. С. Костоняна, поездаш вIашагIъеххавашта П. В. Погорелова, Н. Ф. Исаркова, кхычарна.

* * *

Доагор, машендаьтта, кхыйола материалаш кхомбеш дIаахийтара гIулакх Iомаде болабеннаб Грозненски узла машеннаькъахой. Цу гIулакха доккха новкъостал ду цу отделенерча научно-технически библиотеко. Тамара Матвеевна Королева керте латтача цу библиотека болхлоша каст-каста производственно-технически литература выставкаш ю, керда арадаьннача книжкай обзораш ю, дешархой конференцеш вIашагIъехк, иштта дешархошта книжкаца болх бара консультацеш а ю. Помещене чуваьлча наьха теркам тIаозаш я: «Экономически знанеш — беррнгача машеннаькъахошта», «КПСС XXIV съезда решенеш — вахаре» яха а, кхыйола а выставкаш.

* * *

Укх деношка малагIча санитарни дружине болх дикагIа вIаштIехьбаьккхаб хьожаш яхь чакхъяьккхар Грозненски машеннаькъа отделене предприятеша.

Гудермеса станце локомотивни депо санитарни дружина хьалхьара моттиг яьккхар.

Грозненски машеннаькъа отделене начальника, цхьаболча медицински болхлоштеи, санитарни дружина членаштеи баркал а оалаш ахчан премеш хьожайир.

Г. АНОХОВ.

КЪАХЬЕГАМХОШТА—ДИКА ТОВАРАШ

ПРОФСОЮЗА ОБКОМА II-гIа КОНФЕРЕНЦИ

Укх деношка текстильнии ейсачеи промышленноста болхлой профсоюза обкома II областной отчетно-хоржама конференци хилар. «Профсоюза обкома балхах» доклад йир Нохч - ГIалгIай профсоюза обкома председатела Т. И. Патрикеева. Докладчика белгалдаьккхар обкомои цун юкхьанцарча организацешеи укх тIехьарча шера ейгача промышленноста болхлой хьинар эйдара, къахьегама овсарле лакхъяра, арахецача продукцега дIабода мах лохбара, продукце ассортимент шеръяра тIеберзабаь дукха болх баь хилар.

Къаьстта дика хIамаш карагIдийннад Грозненски швейно -производственни объединене коллективана. Сакхат доацаш продукци кийчъеш. къахьегам Iилман ларда тIа боахаш, кхыйола организационно - технически мероприятеш балха юкъехкухьаш къахьийгад цар. Цу торо хилийтар 1970 шера план а 8 пятилетка план а ханал хьалха кхоачашъе. Цудухьа из коллектив облсовпрофа «Съездагара съездага» яхача Сийлен книжка тIа дIаязйир.

ИйслагIча пятилетка план ханал хьалха кхоачашъяра яхье баьнна къахьега цу объединене швейникаш укх шера а яхье хьалха латт. 10 бетта план 100.5 процент кхоачаш а еш планал совгIа цар арахийца продукци 90 эзар сома маьха я. Цига болх беча 3 эзар гаргга волча сагах ахаш коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лелаеш ба. Кердачоа тIаккхувш, пайдане дар массаза хьаллоацаш къахьегача объединене цехаша шерра лайда ийбу москвичийн ленинградлийн боламах. Къаьстта дика вIаштIехьяьккхай цига яхь «Социалистически яхь дIахо тоаярах» бола КПСС ЦК соцам арабаьнначул тIехьагIа.

Цунца цхьана докладчико белгалдоакх Грозненски кога гIирс беча фабрика. Назрановски трикотажни фабрика профсоюзни организацеша болх эсала беш хилар. Укх тIехьарча хана цу предприятей гIулакхаш тоадала доладеннадале а дукха кхоачамбоацараш ний... цига хIанз а. Укх шера продукцена реализаци яра 10 бетта план 75 процент мара кхоачашъяьяц Назрановски трикотажни фабрика коллективо. Ледара лелабу цига болхлошта юкъера кхетама болх, растраташ ю. балха тIа гIалаташ дувлийт. балха ханах бизза пайда эцац. Иштта во лел фабрике социалистически яхь йоаржаяра гIулакх а. 800 болхлочох коммунистически къахьегама ударник яха цIи яккхара къовсам лоаттабеш 158 саг мара вац. Беррнгача болхлоех 20 процент мара яц из.

Геттара во вIаштIехьбаьккхаб къахьегам Грозненски кога гIирс беча фабрике а. Укх тIехьарча хана цар арахеца кога гIирс наха дIа ца эцаш тика чу латт. Цудухьа укх цхьан шера 600 эзар сома маьха 265 рекламаци енай фабрике. 6810 пара кога гIирса сорт лохдаьд. 2 шу совгIа ха я из фабрика кхыметтел пачхаьалкхен заданех лоархIа ца еш хьайоагIа.

Пренешка къамаьл дир швейно - производственни объединене № 2 йолча цеха цеховой комитета председатела нов. Пошивайлова. КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра оарцагIъяьнна къахьегача тха объединене коллективо 3 ноябре 11 бетта план кхоачашъяьй, ноябрь бовлехь кхы тIа 13 эзар тайп-тайпара барзкъа арахецаргда оаха, аьлар цо. ДикагIа кхоачашде деза болхлой хьашташ, цехе буфет ца хиларах хIама даа моттиг лехаш дукха ха йоае езаш хул тха.

Трибуна тIа я Грозненски кога гIирс беча фабрика профсоюзни комитета председатель Щипакина Мария. Фабрикана яь критика ниийса я, йоах цо. Во ю фабрикана материально - технически Iалашо, дуккха материалаш ца тоъар бахьан долаш хьабе болх боацаш багIа болхлой. Цудухьа тха фабрика болх ниийса вIаштIехьбаккхара а эшача продукцеца болхлой хаьннахьа Iалашбара а тхона новкъостал дар дех оаха.

ДIахо къамаьл даьча Назрановски трикотажни фабрика къахьегамеи алапеи отдела начальника Тимирханов Алихана дувц, шоай фабрике цхьабола болхлой керда технологически процессаш кара а ерзаяь 1972 шера чотах къахьегаш хилар. Фабрика кулгалхоша а профсоюза комитето а шоашта могар дергда шоай производственни декхараш кхоачашдара.

Пренешка иштта къамаьлаш дир швейни объединене № 4 йолча цеха начальника М. Львова, цу объединене № 1 йолча цеха мастера О. Макарова ,цеха начальника Э .Качарова, кхычар.

Профсоюза обкома председателалла хержар Патрикеева Татьяна Игнатьевна.

С. ЧУХАРЕНКО.

ХЬАЙБАЙ БОАХАМ ТОАБЕРАШ

Хьинаре къахьегарах вIаштIехьлаьннад «Коминтерн» колхоза къахьегамхой укх шера доккхий толамаш даха. Боккха организаторски болх бу специалисташа. Дерригача къахьегамеи общественнии гIулакхашта хьалха латт уж.

Специалистий, къахьегамхой барт тайча балха хьокхамаш дика хул, оалаш да. Цу тайпара барттайна болх беш ба «Коминтерн» колхоза кулгалхой, специалисташ, болхлой.

Колхоза председатель, Социалистически Къахьегама Турпал нов. Табацкова агронома специальность йолаш я, цул совгIа цунна дика довз хьайбаш леладара гIулакх а. Боахама балха юкъе дукхагIа Iилман кердадараш кхахьа гIерт из массаза. Боахама кхыча специалисташта говзал, ший опыт дIалуш я из. Специалисташ Пототняс, Колесникова, Ахмедова, Мерфиянскаяс шоашта институте енна знанеш балха юкъехкухь, царех пайда эц хьайбай боахаме. Дика вIаштIехьбаьккхаб цар хьайбай фу тоадара болх. Къаьстта дика лел из болх жа леладеча. Дукха ха я колхоза жа классашта дийкъа. ДикагIа долча жена юкъера эггара дикагIдараш херж специалисташа. Цу тайпара беча балхо дика пайда лу. ХIара шера жийна тIехьара 110—115 Iаьхарг кхебу колхозе, лазар ца хулийташ дика кхеду уж. Укх шера хIара устагIанна тIера юкъера лаьрхIача даькха тха 7,7 килограмм хилар. Хьайбашкара йоаккха шура лакхъеннай укх шера. ХIара Iаттагара йоаккха шура 2030 килограммага дIакхаьчай. Механизированни хьисапе йоаккх укхаза шура.

ЦIенхаштта белгалдаккха деза района цхьадолча боахамий специалисташа шоай балхаш дерттIа ца леладар. Цар «Коминтерн» колхоза балха опыти говзали Iомае еза сихха.

Массаболча специалисташта ховш да дикагIа дола хьайбаш хоржаш, цар фу тоа ца дойя боахам дегIабоагIаргбоацилга. Из болх сихагIа вIаштIехьбоаккхаре боахамашта тIабоагIа пайда лакхлургбар. Хьайбай продукци дIахо йодача хана кхы а лакхъяра гIулакх дувзаденна да ветеринараша деча балхаща а. Доккха зе ду боахама во болх беча ветеринараша. ВIалла ла йиш йолаш гIулакх дац «Червленский» колхозе хьайбашта массехк шера вIаштта гирз хилар. Цу гIулакхо доккха зе ду пачхаьалкхенна. Дале а из тоадара йоакхо еш вац «Червленский» колхоза керттера ветеринар нов. Нерсесов. Кхыйолча колхозашка а лел балхаш цу тайппара во. Масала, Ленина цIерагIа йолча колхозо 9 бетта хIара 100 Iатта тIехьара 45 Iасилг мара хьакъоастадаьдац. Менжинске цIерагIа йолча колхозе 100 Iатта тIехьара 48 Iасилг мара къоастадаьдац. Во лел ветеринарии гIулакхаш «Путь к коммунизму» яхача колхозе а. Берригa специалисташ сихагIа оарцагIбовла беза кхоачамбоацараш дIадахара, Iилма леха керда наькъаш балха юкъедоаладе. ХIанз хьайбаш чусовцадаьчул тIехьагIа специалисташ декхарийла ба хьайбаш леладерашта дикагIа болча специалистий опыти говзали дIайовзийта курсаш вIаштIехьъяха.

Доккхий социалистически декхараш тIайийцад района хьайбаш леладераша. Уж толамца кхоачашдара беррнга низ тIабахийта беза массане а.

П. ДЕМЧЕНКО,
Шелковской района юртбоахама управлене керттера зоотехник.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагIув. 30 ноябрь, 1971 шу.

Тхоьга язду

КIЕЖ ТЕХАЙ

«Грознефть» объединене Октябрьски управлене бурувдеттараша боккха толам баьккхаб. 5368 метр кIоаргача № 184 йолча скважине Малхбузен Гудермеса малхбузен оагIорахьа мехкдаьтта доахача кIеж техай. Йоккха перспектива йолаш я из фонтан. Цо дийнахьа буси 330 тонн мехкдаьтта лу. Цу тIехкIоаргача скважинана бурув тохаш яр Юрий Сергеевич Ерещенко керте латта коммунистически къахьегама цIи лелаю бригада коллектив.

Из толам боаккхача доккха дакъа лаьцар бурувдеттараша Карчагина, Мишуточкина, Новикова, бурувдетта гIончаша Федотова, Морозова, Абашева, Немцова, слесара Грещука, монтера Смирнова, лаборанта Сазоновас, кхы дукххачар.

Цу скважинана эксплуатаце е дика кийчъеннай В. Дашков керте латта бригада. Уж ба мехкдаьттан газай лаьрхIа турбаш йохкаш, сепарационни установка кийчъеш, скважина трапной установкеца дIахотташ.

КЕРДА ТОЛАМ

Шера план ханал хьалха кхоачашъяра яхье яьннача «Октябрьнефть» НГДУ Петр Иванович Холшенко керте латтача эксплуатационниций бригадо керда толам баьккхаб.

Ханал 10 ди хьалха кхоачашъяьй цар 11 бетта мехкдаьттен гази даккхара план. Планал совгIа 20 эзар тонн мехкдаьтта даьккхад.

Дика толамаш доахаш я Къахьегама Щеча Байракха орден лелаю Прошин Иван Андреевич керте латта бригада. Цига къаьстта дика болх бу оператораша Бектаева, Магомадова, Коростела, Говсултанова, Мартынюка, Бугаева, механика Асхабова, кхычар а.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

ОПЫТ ВIАШИ ЙОВЗИЙТАРА

Укх деношка Грозне болх беш хилар мехкдаьтта, газови, мехкдаьтта чакхдоахача, мехкдаьтта-химически промышленностерча Iилма-технически информацей бюрой балха опыт вIаши йовзийташ йола семинар.

Шерра яьржай технически информаце общественни бюрош. ХIанз 1613 я уж, царна юкъе ва 8 эзар саг. НТО юххьанцара организацеш хиина а ца Iеш, хIанз керда вIашагIъехи производства саготагIа эшаш долча гIулакхашка кийчъяь предложенеш балха сихагIа юкъеяхьара ловкъостал деш йола творчески бригадаш. Укх шера цар балхаца дакъа лаьцад 20 эзар гаргтарча сага. Вешта общественникаш болаш 64 эзар саг ва цу юкъе.

Общественни бюрой балха анализо хьахьокх балха формаш дукхеи, хIаьта царех шиъ къаьстта боккхача лоархIамеи хилар.

Царех да Iилма-технически информаце службаш йоацача предприятешка, организацешка уж вIашагIйохкар, хIаьта йолаш йолча а керда вIашагIъеххача а, общественни бюроша шоай болх технически информаце службаца айхха бувзам болаш лелабар.

—Бурув тохара балхий Узенски управленешкен «Мангышлакнефть» объединенен, — аьлар Э. В. Нестерова, — Iилма-технически информаце балха ворхI керттера специалист чувоагIача общественни бюрос доал ду. Цуна чуйоагIа управлене предприятешкара бюрош а.

Цу общественни организацешта кулгалду НТО совета. Кулгалдара из форма геттара нийса а, уж тайпа дукха организацеш йолча боккха аьттув болаш а я, къаьстта тха объединене.

Балха мишта юкъеккхуьь оаха технически информаце тIара белгалъяь мероприятеш? Технически кабинета заведующи хьож хьакхьачча информационни материалашка, хьахорж отраслена йоагIараш, дIаязъю уж. Цул тIехьагIа специалисташка дIалу, цар шоашта хетар аргдолаш. Цул тIехьагIа общественни бюрос хьежа а хьеже чакхъяха еза оргтехнически мероприятеш белгалъяр дукха УБР технически советага дIалу.

Цига хьакъоастаю юкъейоалае вегаргъяраш.

1971 шера хьалхарча ах шера Узенски УБР-ре, балха юкъейихьача царех 20-не 178 эзар сома пайда белар.

Техинформаторийи референтийи болх нийса вIаштIехьбаккхарен хаддаизен лелабар бахьан долаш тха НГДУ дIаяхача пятилеткагIа балха юкъейоалайир 896,8 эзар сома пайда баь мероприятеш, хIаьта укх шера хьалхарча ах шера 200 эзар сома маьха, аьлар «Татнефть» объединене «Лениногорскнефть» НГДУ вихала Т. В. Большоковас.

Тахан референтийн техинформаторийи группаша доккха новкъостал ду керда техникеи, прогрессивни технологии балха юкъеккхахьара, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара, Iилма-технологически творчество дегIайоалаяра.

Лоаца аьлча, семинар керда технически технологи балха юкъейоалаяра, экономически эффективность лакхъяра технически информаце бюро службай балхах доала беркат дика хьагойташи дукххача доакъашхоша дикка хIама довзаш, шоай балха юкъедахьа дезар белгалде аьттув болаши яр. ХIаьта цига хиннараша шоаш цIакхаьчача шоашта дайзачох пайда эцаргхиларах шеко яц.

И. МАЙТАК,
Нохч-ГIалгIай Iилма-технически информацеи пропагандаи цIен инженер.

Сунженски района Щеча Эскара цIерагIча колхозе зяба лаьрхIа 2500 гектар лаьтта укх деношка аьха даьннад. ХIанз, кхашкара дукхагIа дола балхаш чакхдаьнначул тIехьагIа, техника ремонт е дIаоттаьй.

Йоккха опыт, лакха говзал йолаш болхлой ба колхозе из гIулакх дераш. Царех ва моторашта ремонт ю гIорваьнна слесарь Баранов Алексей.

СУРТА ТIА: А. Баранов ше тоабаьча мотора обкатка еш воалл.

С. ХАКИЕВА суртй тексти.

ФЕРМА БОЛХ ТОАБЕ БЕЗА

МалгIабика района «Ингушский» совхоза № 3 йолча отделене шурий-товарни ферме тхо кхаьчар делкъийга доахаи детта додалуча хана.

Цкъарчоа чIоагIа хоза хийтар тхона хьалхашка этта сурт. Щеньаь флагаш маьлхе къегаш латтар. Укх сахьате кIай халаташ духха доркаш доахан детта арабоврга вайна яхаш латтар тхо.

Ферме вар заведующа Гандалоев Уматгири а, доахан лор Цечоев Зауддин а (ханна ферме зоотехника Коригов Билана метта вар из).

Тхоца кIезиг-дукха къамаьл а даь, аьла аргIашта гонахь яьча карта нийI йогIа вода со, аьнна дIаваьхар заведующи. Цу гIулакхо шек даьхар тхо.

— Миштад фермера гIулакх? — хетт оаха нов. Цечоевга. Цо дувцачох во дацар из. Бакъда...

Оахош техкар оаха дIахо болх. Хьалъайдир ведомосташ. Цар хьахьекхар укх шера хьалхарча кварталагIа паччахьалкхенга йохка езача 980 центнер шурах ехкар 933 центнер, шоллагIча кварталагIа 1750 центнер шурах ехкар 1579 центнер, кхоалагIча кварталагIа 1740 центнера меттел ехкар 1443 центнер мара йоацилга. Кхы дикагIа да ала йиш йолаш дацар гIулакх октябрь бетта а. ХIаьта ноябрь бетта хьалхарча деношка кIеззига тIакхийтта корайир тхона шура.

— Со укхаза балха вена биъ пхи бутт мара бац, — яхаш бехказа вала гIертар доахан лор.
— ХIаьта заведующи а керда ва укхаза.

ДIахо цо дийцар ферме дукха кхоачамбоацараш долга. Царех керттерчарех цаI да фермера доахан дикача фух ца хилар. Кхыметтел 1975 шера ферма вIашагIъеллача хана хиннача доахах а массехк етт ба Iулаца. Цхьаккха а хIама даьвац совхоза кулгалхоша а, керттерча специалисташа а уж доахан акташ оттаяь дулха дIачудаларан цар метта къона доахан Iалашдарал.

Нагахьа санна кхыча отделенешкарча фермашка санна укх ферме а доахан Iул кердадоаккхаш, дикача фух дараш совдоахаш боля баьбаларе таханара кхоачамбоацараш ца хила тарлора. Иштта дIадахача шера тоъал доакъар а дацар вай ювцача ферме.

Укх шера гIулакх цхьан кога тIа эттад. Шортта да хIанз ферме доакъар. Масала, фермана юххе латт 310 тонн йол, лаьттагIа еллай 880 тонн сенаж, 5827 тонн силос, хIаьта ча шин шера тоъаргдолаш да. Цо дог доахалга хулийтт нийсалагIча пятилетка шоллагIча шера гIулакхаш тоалургхиларех. Цул совгIа ферме хьалъяь а хьалъеш латташ а механизированни керда коровникаш я.

Шоай балхах чIоагIа дог лазаш бола болхлой кIезига бац ферме. Царех я доярка Евлоева Либихан, Iаьсий леладеш бола Даурбекова Роза, Чертоева Баянт, кхыбараш.

Цар а дийцар фермерча кхоачамбоацарех. Тоъаш дац ферме халаташ, кIай косынкаш. Уж хилийтара оарцагIвоалаш саг вац. Иштта халонаш але а шоашкара кхычарна хьоккхам луш къахьийгад цар. Масала, Евлоева Либихана шин групперча хIара Iаттагара 2000 килограмм шура яккха дош деннадар укх шера, хIаьта хIанзле цо яьккхар 2400 килограмм гаргга я. ПланагIа дийнахьа буси хIара Iасилга 400 грамм дозал тIакхетийта дезача шоаш леладеча 103 Iасилга хIараненa 600 грамм тIакхетийтад Даурбекова Розаси Чертоева Баянтеи.

Цар санна ферма кхыча болхлоша а къахьегаре план мукъагIа кхоачашъергьяр ферма.

ХIанз а тIехьа цхьаьца кулг тоха дезаш я фермера доахан чулоаттаду моттигаш. Массехк рама яц, корашка кизга бIалгаш эш.

— Рамаш хIана латтац корашка? — хаьттар оаха.

— Цига гIолла доакъар дIачутел оаха, — аьнна Цечоев Зяуддина деннача жопах цецдаьлар тхо. — Цу гIулакха наIараш ма йий трактора тIехьатесса тележка а чуIоргйолаш.

Бакъахьа хургда бехказа боала а ца гIерташ ферма специалисташа сихагIа болх ...бойя, совхоза кулгалхоша а, юрта боахама управлене болхлоша а царна тIахьожам доаттабойя.

Х. ХАМЗАТОВ.

ДУКХАГIА ГУЛДЕ ТИША АЬШК

Дика вIаштIехьдаьккхад вай республике тиша аьшк заводашка дIалулга укх шера. Пятилетка хьалхарча шера деррига а дIададала дезача 75 эзар тонн тишача аьшках 62388 тонн дIаеннай итт бетта. Цунах ахаиел совгIа дар духхьал лоаладе мара ца дезаш кийчдаь да. Из де вIаштIехьдаьннад «Вторчермета» управленена чуйоагIа районни организацеши цехаши оборудованеца дика кийчъяь хиларах.

Тиша аьшк гулдара, цунна упаковка яра, из дIаяхийтара болх дика лелабу коммунист нов. Триер Яков Львович керте латтача тиша аьшк гулдеча Грозненски цеха коллективо. Укхаза хьинаре къахьег мастера Гучигов Лаьчас, болхлочо Джабраилов Мусас, автослесара Олейников Василе, шофера Калашников Георге, резчика Василенко Николая, кхычар а.

Декхарех дика лоархIаву тиша аьшк гулдара бехктокхаме вола Надтеречни районера Хамидов Хаваж, Сунженски районера Умаев Ахьяд, Наурски районера Погодин Степан, кхыбараш.

Оидо новкъостал даьд тиша аьшк гулдеча вай республика дешархоша а. Дукха ха йоаццаш чакхъялар «Вторчермета» управлене, просвещене министерства, комсомола обкома инициативагIа кхайкаяь хиина аьшк гулдара йола двухмесячник. Цига дика дакъа лаьцар Ленински, Заводской, Октябрьски районий школаша. Шоай задатеш тIехкхоачашйир иштта Гудермесски, МалгIабика, Надтеречни районий школай дешархоша а. Къаьстта дика къахьийтар цу даькъе Гудермесски района Ишхой-юртарча юкъерча школа дешархоша. Заданех 4 тонн мара ца хиннача 15 тонн тиша аьшк гулдир цар. Сунженски района Карабулакерча № 1 йолча юкъерча школа дешархоша 6 тонн гулде дезача 27 тонн гулдир. Надтеречни районера Знаменски школа а планал совгIа 15 тонн тиша аьшк гулдир.

Цхьабакъда массе школашкара гIулакхаш дац селла гIадвугаш дика. Тиша аьшк гулдара шоашта гIадилла деккар кхоачашдаьдац Советски Веданен районашкарча школаша, хIаьта Октябрьски района № 5 йолча школа цхьаккха а хIама даьдац тиша аьшк гулдара.

ХьатIадоагIача шера кхы а дукхагIа тиша аьшк гулде дезаргда вай республике. Цунга хьежжа вIаштIехьбаккха беза тиша аьшк гулдара болх хIара боахаме, дукхагIа е езаргья субботникаши воскресникаши.

Я. БУБНЕНКО.

ХЬИНАР ДОЛА САГ

Дукха ха йоаццаш делкъийна хIама дуача хана со хьлар «Старогрознефть» мехкдаьттен гази йоаккхача управлене № 3 йолча районни инженерно-диспетчерски служба нефтепарке. Укхаза гулбеннабар нефтепарка технологически оборудовани лелаю слесараш, обработчикаш, мехкдаьтта дIаухийтараш, цунна анализ еш бола лаборанташ, операторш.

Беррига гулбеннараш уйла тIаяхийта ладувгIаш бар кIеззига кIайвала волавеннача сага.

— 1971 шера 371 миллион тонн мехкдаьтта даккха лаьрхIад вай мехка, — аьлар цо.

— Декхар аттачарех-м дац, — аьнна къамаьла юкъе дош кхессар ладувгIарех цхьанне.

Щева бакъда, цхьабакъда кхоачашдулургдолаш-м да. Мишта кхоачашдулургда? аьнна ше шийга хьаттача санна юха а соцавенна ший къамаьл дIадоладир къамаьл деч:

— Вай, старогрозненций, санна пайда эцанза дукха резерваш я мехка. Къаьстта чIоагIа уйла е езаш да недрашкара мехкдаьтта дукхагIа даккхара, из цIендаь хьа а доахаш мехкдаьтта чакхдоахача заводашка дIадахийтара дешаш. Из доккха декхар кхоачашдара лерттIа пайда эца беза мехкдаьтта хьадаккхара а резервуарашка гулдаьр чакхдаккхара а хIанзарча методех. Инцъялийта йиш йолаш яц скважинай хIанз йолаш йола фонд, мехкдаьтта ловушкаш, иштта кхийола «Iаьржа дошуш» алсамдаккха торо хулийта моттигаш.

— Бакъдар аьлча, хIанзле 9000 тонн мехкдаьтта планал совгIа даккха вIаштIехьа-м даьннад вай нефтяникий, аьлар цо.

— Из вай нийслагIча пятилетка хьалхарча шера Даьхенна луш дола деза совгIат да, — къамаьла юкъе дош доаладир технически оборудованена гIулакх деш волча слесара Федор Алексеевича Варлашовс.

— Из нийса да, бакъдар аьлча со-м тахан кхыча гIулакхех лаьца дувца безам болаш ва шуца новкъостай, — аьлар политинформатора. — Керттердар беррига мехко а иштта вай коллективо а къоабалбаь хьаллаьцача социалистически яхь тоаярах болча КПСС ЦК соцама дикагIа жоп далар да.

ДIахо мехкдаьтта гулдарен из чакхдоахача заводашка дIаахийтарен гIулакхашта, нийслагIча пятилетка хьалхарча шера план дикагIа кхоачашъерен дешашта хетадаь дар информатора къамаьл.

Беседа чакхъяьннначул тIехьагIа мехкдаьтта дIаухийтача болх бу операторш дIатIа а бийха резервуарашкара мехкдаьтта цIендара мер дисельфан тоха деза дIа а аьнна со ловушкашка хьажа вода, аьлар цу саго.

— Цу денал долча, дегIаца низ болча сага бIарахьежача 1953 шера мехкдаьтта цIенду теплообменникаш вIашагIйохкара се укхаза вайтача хана цунца сай хинна къамаьл дагадехар сона. ХIанз санна массаза а велавенна, безаме, хIаьта цунца цхьана шийгара доагIар дIалуш, иштта болхлошкара доагIар хьадехаш из хилар бахьан долаш «Старогрознефть № 3 йолча районни инженерно-диспетчерски служба нефтяникаша дукххаза а профсоюза моттигерча комитета председателалла хийржав из.

Сийлахь боккха тIом болаш немецко-фашистски стервятникех вай сигале лораеш вар «Старогрознефть» НГДУ» № 3 йолча РИДС начальник Василий Данилович Петухов. Зенитчик, вар из, хIаьта 1950 шера Солени балкерча нефтепарке слесарь волаш дIаболабир цо ший машара къахьегам. Цу хана денз моттиг ца хувцаш а, новкъосташта дукха везаш а, шийн болх дика ховш а хьавоагIа из.

Балхара мукъайолча хана мехкдаьтта гулдарах а дIаахийтарах а дола книжкаш дешар цо. Из кIезига дар къонача слесара. 1954 шера мехкдаьтта техникума сайрийнарча отделене деша вода Василий Данилович. 1959 шера толамца чакхйоаккх техникум. Квалификационни комиссе Нефтепромыслай оборудоване техник-механик яха звани лу цунна. Цудухьа нефтепарка коллективана керте отта вIаштIехьдаьлар. ХIаьта, кхоалагIча нефтепромысла коммунисташа 1953 шера КПСС членалла а эцаш чIоагIа сий дир Васила.

Ший хиннача технически знанех кхоачам бацзар нов. Петухова Ставропольски института патентоведени специальностагIарча заочни отделене деша а ваха 1968 шера толамца из йистейоаккх цо.

Ший гIулакх дика довзача, болхлошта везача цу сага еннай коммунистически къахьегама ударника цIи, «За трудовую доблесть» яха медаль.

ХIаьта цун информатора балхах лаьца йола характеристика кхы а шерагIа я. Нефтепаркера нах дисциплина йолаш, вай мехкара а доазол дехьара а деррига гIулакхаш дика довзаш ба.

— Коммунист Василий Данилович Петухов бахьан долаш да из,— йоах слесара Иван Антоновича Понашерева.

А. КРАВЦОВ.

ЯХЬАХ БОАЛА ПАЙДА

«Социалистически яхь вIаштIехьйоаккхилга дIахо а тоадарах» бола КПСС Центральни Комитета соцам арабаьннначул тIехьагIа из дика Iома а баь шоай болх дикка тоабир тха колхозхоша.

Укх деношка тха колхозхой шоай беррига низ тIабахийта къахьегаш ба ара цхьаккха лорд ца юташ тхьамка чуэцеи из докъа а деш, тюкашца паччахьалкхенга дохкеи денна дош кхоачашдара.

ХIара шера лакхлуш боагIа тха колхозерча коммуниста Алиев Хьумайда кулгалдеча бригада тхьамкий хьувкъам Къаьстта дика дIадолайир цар нийслагIча пятилетка хьалхара ер юрта боахама шу. Болх дIаболабале массаволча болхлочоа довзийтар хьалхашка латта декхараш, гучаяьхар балха юкъе оанза йола торонаш. Цудухьа аттагIа хилар бригада членашта шоашта юкъера социалистически яхь шерагIа йоаржае, цун итогаш е. Лоаца аьлча болх дикагIа вIаштIехьбаккхарца торо хул хьувкъам лакхбе.

Укх шера Алиева бригадерча тхьамка леладераша из маьхала технически культура дIайийра шийтта гектара тIа.

Агротехнически бокъонаша дIадеххача тайпара болх барах доах толамаш. Кхыча дешашца аьлча района боахамашта юкъе эггара хьалха тхьамка лордаш чуэца а, уж паччахьалкхенга йохка а болабеннараш тха колхозхой бар.

Дукха ха йоаццаш итогаш йир оаха тхьамка леладерий балха. ХIара гектара тIара 13 тонн тхьамка даьккхад цар. ПланагIа доагIачул дукха а дукхагIа да из. ХIанз укх сахьата бригаде докъадеш, паччахьалкхенга дохка кийчдеш кхы а 13—14 тонн хиллал тхьамка да.

Тхьамка хьувкъам иштта лакха хургбацар нагахьа санна да ца дойташ ший ханнахьа из чуйица децаре, дIайийдеча пункте дIадалара кийчдеча хана из лорадьдецаре.

Дукхача шерашка болх баь а, балха лакхара говзал йола а тхьамка леладераш кIезига бац тха боахаме. Массанена хьокхам луш, керда мел дар балха юкъе доаладара йоакхо еш йола болхло я паччахьалкхенга тхьамка дохкара план 2,5-зза кхоачашъяь Тимархаджнева Аминат. Цул тIехьа ца юсаш хьайоагIа Ясакова МасраI, Товсултанова Бусу, кхыбараш.

Социалистически яхь шеръярца а, болх тоабарца а белгалъяьннай тха колхозера № 5 йолча бригада тхьамка леладерий коллектив а. БархI гектара тIа дар цар тхьамка. ХIара гектара тIара 16-17 тонн тхьамка даккха вIаштIехьдаьлар цар. № 1 йолча бригаде санна тхьамкий лорд кхашка га юташ къахьийгар укхаза а.

Тхьамка кхелара говзал дика караерзаьй 30 сотех майдан тIара планагIа йоагIачул цаI-ах дукхагIа лордаш гулъяьча Маалова Розас а, 20 сотех тIера 1,6-зза дукхагIа из даьккхача Магомадова Джайхолума а.

Боахама шу доладеннача хьалхарча деношка денз яхье яьнна къахьегаш хьаьхкай тха бригадаш. Из яхь царна юкъе оттийтара дукха къахьийгар колхоза юххьанцарча партийни организаце. Хов коммунисташта парте XXIV съезда решенеш кхоачашъеча хьалхалаттараш шоаш хила безилга. Из бахьан долаш колхозхой толам лакха ба аьлча харц хургдац. Социалистически яхь шеръярах баьнна пайда ба из.

А. МЕЖИДОВ,
Ножай - Юрта района Калинина цIерагIча колхоза председатель.

ПАЙДАНЕ КЕРДАДАРАШ

ХЬАМЧА ТУРБАНА МЕТТЕЛ АЬШКА ЯР

Грозненски «Трансмаш» завода рационализатораша башха - дика пайдане дар балха юкъелоаладаьд. Гидравлически системашка кхоъи пхиъи тонн мухь айбеча автопогрузчикашка даьтта чудеттача хьамча турбана меттел аьшка турба оттаьй. Цу кердачо дикка пайда баьб, гидросистема ца йохаш дукхагIа болх бу, хьалха санна даьтта Iоъахац.

КО ХЬАЛХАШКА ДАЬККХАД

Грозненски ремонтно - механически завода новатораша токарни станока скоростий коробка йоаллача оагIорахьа ко хьалхашка даьккхад. Цо станок болх бе йолайолийташ йоаю ха лоацъяьй, оатхалаш хьаяра процесс аттача яьккхай.

ТIАХЬОЖАМ БУ

Хий доаккхаш (хонинговани) цилиндрай Iург мелад хара пермски машенашъераша цхьа атмосфера низ болча фех пайда ийбу. Цо тIахьожам дикагIа лоаттабу, къахьегама овсарле лакхъю.

М. ИВАНОВ.

ДУЛХ ТIАДЕТТАЛУ

Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхозе массанена дагайоагIаш я колхозо паччахьалкхенга дулх дохкара планаш кхоачаш ца еш хилца ха — ши шу хьалха дар из. Цу тайпара болх бе йиш йоацилга кхетадора колхоза специалисташа а хьайбаш леладераша а. Болх во лелара бахьанаш техкар цар. Гучадаьлар керттера бахьан хьайбаш леладерий къахьегам во вIаштIехьбаьккха хиларца дувзаденна долга. Во яр колхозе доакъара база а, цудухьа кIезига дар къонача хьайбашта тIакхета дулх а. Из бахьан долаш 10—15 ди даьнна Iасилгаш довш а моттигаш нийслора.

Из деррига техкачул тIехьагIа колхоза правлене лаьрхIар къона хьайбаш кхоабача бригадана кулгалде Бардин Иван Ильич вахийта. Коммунист, дукххача хана денз колхозе болх беш вола Иван Ильич шийна тIадилла гIулакх тешаме дIахьош хиларца вовзаш ва боахаме. Цу тайпара дика вIаштIехьбаьккхар цо ший кердача бригада болх а.

Керда Iодаь Iасилгаш ца дойта дукха хIама эшац, — йоах И. И. Бардина, — керттердар да зоотехнически бокъонаша дIадеххача тайпара царна гIулакх дар. Ховш ма дарра, хьалхарча деношка Iасилгаш наьна шураца кхоаб. Боккхача лоархIаме да Iасилгашта хан - ханнахьа шура телар — хIара шин сахьата де деза из гIулакх. Иштта кхаьба Iасилг низ болаш, лазара духьал отташ хул.

Цул совгIа лазарашта духьал йола профилактически мероприятеш а чакхйоах укхаза. Дерригача Iасилгашта шоаш Iодаьча доахан цIий пхьаьнашка дотт. Духхьал цу гIулакхо 98 процентага кхаччалца ца дойташ Iасилгаш кхеде торо хулийт.

Тоаденнад хьайбашта дулх тIакхетара гIулакх а. Масала, хьаэпаргла вай 1971 шу. Дерригача шерага диллача бригада доалахьа долча хьайбашта тIакхета деза дулх 152 тонн да, хIаьта духхьал 10 бетта царна тIакхийтта дулх 140 тонн да. Белгалде деза хьайбашта хIара бетта тIаккхета дулх 15—16 тонн долга. Цудухьа тийша ала мегаргда шера план 1 декабрь тIакхоачаш кхоачашъергья, аьнна.

Хетадала тарлу И. И. Бардин веначул тIехьагIа бригаде болх беш бола нах хувцабеннаб-хьогI, ма сиха тоабеннаб коллектива болх, аьнна. Бригаде болх бераш керттерча даькъе шоаш хиннараш ба. Укхаза эргадаьннар фуд аьлча, къахьегам Iилман ларда тIа баккхар, хIаране бехктокхам лакхбар да. ХIаьта шоай болх дика бовзараш, балхах дог лазараш укхаза хьалхагIа а бар.

Социалистически яхье хьалха латтараш, кхычарна хьокхам телараш бригаде хьалха денз ба. Дукха шераш да Меркулова Евгения Ивановна колхозе хьайбаш леладеш йола. Планага диллача дийнахьи буси хIара Iасилга тIакхета дулх 600 грамм хила деза, хIаьта Е. И. Меркуловас леладечарна тIакхетар 825 грамм дулх да. Цунца нийслуш къахьеташ ба Шевченко Анна Федоровна, Киселева Мария Тихоновна, къона болхло Федотова Ирина, кхыбараш.

Къахьегама хьокхамаш лакхдаларга хьежжа лакхденнад бригада къахьегамхой алапи, цар къахьегамцара материальни безам.

Бригада къахьегамхошта юкъе шерра социалистически яхь яьржай пятилетка хьалхара шу чакхдалалехьа хьайбашта планал совгIа 20 тонн дулх тIакхетийтара. Белгалде деза дош кхоачашдара укхаза деррига хьалаш долга. Къахьегама овсарле лакхъяра еррига резерваш балха юкъейоалае лаьрхIад коллективо, ала деза цу гIулакха укхаза деррига хьалаш долга. Ерригача керда хьалъяьча помещенешка дукхагIа дола балхаш механизаци яь да. Шортта да тайп-тайпара доакъар, цунца цхьан ала деза къонача доахана дика доакъар мара ца телалга. Деррига доакъар фермана юхе тIаоза лерхI укхаза. ХIанзле 60 тонн йол ферма юхе аргIашка дIаоттаьй, укх деношка кхы а 40 тонн дIаоттаергья цу тайпара.

Укх шера доакъарцара гIулакх, хьалха санна ца а леладеш кхыча тайпара леладе лаьрхIад ферме. ХIара сага цо Iунал деча хьайбашта эшшар мара доакъар лургдац, хIаьта из нийса дIахьожадара бехктокхаме а хургва из.

А. ГАДАБОРШЕВ.

КЕРДА КНИЖКА

Дукха ха йоаццаш Нохч-ГIалгIай книжни издательствас кепа а теха эрсий меттала арадаьккхад Н. П. Гриценкоc яздаь «XIX бIаьшере дIайоалача — XX бIаьшере йолалуча хана Нохч-ГIалгIайчен ахархоша лоаттабаь классовий антиколониальний къовсам» яха брошюра.

Цу книжка дика доашхаш дувц Октябрьски социалистически революци хулача хьалхха нохчийн гIалгIайн къахьегамхой хиина экономически социально - политически хьала цу къовсама цу хана эггара дукхагIа яьржа форма хиларах тарра эбаргий болам. Авторо язъяь Нохч-ГIалгIайчен историе из моттиг эггара хьалха Iилма ларда тIа теджай цу брошюра тIа.

Вай республика, нохч-гIалгIай халкъа истори довза ловчоа, цунца безам болчоа боккха лоIам бергба цу книжка.

Ю. ЮСУПОВ.

Дика гIулакхаш карагIдувл

Хьинар дола саг... Иштта оал Борсяк Иван Ивановичах А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода цхьоалагIча цеха болхлоша, кулгалхоша, из мел вовзараша.

Сага дика гIулакхаш, хьаьнала къахьегаш даьккха сий дукха дах. ТкъО шу совгIа ха я из заводе балха вена. ШоллагIа разряд йола слесарь цхьоалагIча цеде къахьега воалу. Шийна ца хоъш дар, ше ца кхетадер къайначa опытни слесарашка дIахатта эхь хетацар цунна. Ше деш дола хIама сих а ца луш хьалхагIа уйла а йий мара дацар. Дукха ха ялалехьа бокъонца караерзаю нов. Борсяка чIоагIа эшаш йола слесара говзал. Йоккха опыти лакха говзали йолаш болча слесарашта нийсса къахьега воал из. Цо хьаь хIама цхьаккха сакхат доацаши мастера, ОТК болхлоша могаешн хул.

— Саг шийх тийша йитача участках дог лазаш хила веза, — йоах нов. Борсяка. Иштта ва из ше. Цеха кулгалхоша яхар бакъдале, цIаккха а висавац, из шийна йилла задани тIеххоачаш ца еш.

ХIанз пхелагIча разряда слесарь ва Иван Иванович. Ше цига болх беча укх ткъаь шера дукххача кагирхошта Iомаяьй цо слесара говзал. ХIанз заводе тайп-тайпарча участкашка цхьан хана шоашта хьийхача нов. Борсяка сий лакха лоаттадеш хьаьнала къахьегаш ба уж. Царех ба установкай механикаш новкъостий Алтенов, Мефедов, кхыбараш.

Цехе, кхычахьа чоалхане ремонт е езаш, керда оборудовани караерзаеш хилча эггара хьалха нов. Борсяк лох. ХIаьта цо цIенен ший ханнахьен чакхдоаккх шийна тIадилла чоллагIа гIулакх. Иван Ивановича ца йовзаш, цуп говзача кулгех чакх ца йоалаш цхьаккха тайпа прибор, уровномер, анализатор, кхыйола оборудовани яц цехе а заводе а.

Цхьаккха а цIей дIадахийтадац Иван Ивановича ший деза совгIат ца кийчдеш. Цудухьа цунна а дукха Сийлен грамоташ, ахчан совгIаташ тийннад, баркалаш яьхад. Цехе эггара хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник ваьа нох. ХIаьта цу езача цIера сий дожийтац цо.

Дукхача шерашка хьинаре къахьегаш хьавоагIача нов. Борсяка доккхий гIулакхаш карагIдийннад. Цудухьа цунна еннай Къахьегама Щеча Байракха орден. Цул тIехьагIа кхы а дикагIа болх бе ваьннав Иван Иванович. Шийна гиннача совгIаташта юкъе къаьстта хьамсара хет Борсяк Иван Ивановичa В. И. Ленин ваь бIаь шу дазача шера шийна енна Юбилейни медаль.

Укх шера а лакха толамаш доах цо. Шера план ханал хьалха кхоачашъяра цехе яьржача социалистически яхье хьалхле лелаю цо. Цеха экономиста С. К. Тельновас яхачох нийслагIча пятилетка хьалхарча шера план моццагIе а кхоачашъяь ваьннав нов. Борсяк.

Производстве хьалха латтарах тарра общественни вахаре а доккха дакъа лоац Иван Ивановича. Дукххаза завода парткомеи КПСС Заводской райкомеи членалла, цеха партийни организаце секретаралла хийржав из. ХIаьта цо шийна тIадилла гIулакх цIена чакх а даьккхад.

Х. АРШМАТОВ.

ДЕПУТАТА С. С. АПРЯТКИНА КЪАМАЬЛ

(Чистедоалар. Долалур 1-ча оагIон тIа).

ялат дукхагIа даккхара чотах, чIоагIъяра тIадерзадаь гIулакхаш. Хьэеш я цкъа дIайийча дукххача шерашка тIаювлача бьшнй даьгIенаш, дукхагIа дIаюв цкъа дIайийча дукхача шерашка тIаювла бьшаш, хьалъеш латт хьайбаш леладу йоккхий фермаши комплексаш.

Укх тIеххьарча шерашка республике чIоагIа дегIаденад комсаш лелаяр санна дола пайдаеи. цхьабакъда, леладеш хален дола дакъа. Алхха укх тIеххьарча пхе шера хIара шера юкъера даьрхIача йоахаш йола комсаш 2,5зза дукхагIа хинай. Комсий бешамаш тIайола лаьтташ 20 эзар гектар совгIа да.

Новкъостий депутаташ! Лакхе дийцачох гуш да, вай мехка экономически низ айбаьа юкъе шоашкара доагIаш дола дакъа лаца гIерташ Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой хилар. Доккхий декхараш да укх пхе шера кхоачашде дезараш а. Уж декхараш тешаме кхоачашдерга.

Цхьабакъда, тхоца новкъа ца хила йиш яц чIоагIа лоархIамеча дукххача позицешта республикерча а город Грознерча а къахьегамхошта эшараш кхоачашдара сов тIеххьадисар. ТоЪал дукха школаш кхаь сменагIа ца йича ца йоалаш ю занятеш. хIаьта из хIанад аьлча, школьни помещенеш алсамъювларал дукхха сихагIа беб тха школьникаш. ГIишлошъечий бехкагIа республике геттара кIезига хьалтъю больницаш, дукххача цIенхашттача лазараштa чIоагIа халача хьал тIа тхо эттадале а. Дукххача шерашка вIаштта гIишлошъеча организацеша кхоачашъяш чуIе цIенош хьалдара планаш. ХIаьта из бахьан долаш юхадетт кердача районашка бурувтохара балхаш шерра дIадоладелген технически культураш дIаера юрта боахаме керда лаьтташ карадерзаделген.

Уж проблемаш къоастаяра керттера новкъарле еш дар Нохч-ГIалгIай чурча СССР промышленни гIишлошъяра Министерства, СССР газови Министерства, РСФСР юрта боахама Министерства организацеша гIишлой материалаш кхоачамболлаш яра ца хецари цар мощносташ кIезига алсамъювлаш хилари. ХIара деннея бийсаниея кхо миллион кубометр совгIа попутни мехкдаьтта газ йоагаеча скважинашкара алаш сихагIа доадаь духьа, мехкдаьтта дахара боарам лакхбара хилиза даргдоаца хьалаш вIаштIехьдахар. мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста сихагIа реконструкци яр духьа, Каспийски форда бассейн бIех ца яйтарца дувзаденна дукхха балхаш кхоачашдар, республикен город Грознеи къахьегамхошта кхоачамбалла чуIе цIенош коммунальни культурно-бытовойн гIулакхаш хилийтар духьа — уж деррига хIамаш кхоачашдар духьа Минпромстроеи Мингазпромеи организацеш хIара шера 90—100 миллион сомал кIезига доацаш юртабоахама министерство 30 миллион сомал кIезигагIа доацаш балхаш кхоачашде декхарийла яиза яргьяц. ХIанз цар кхоачашдераш цу балха ахаш хилал мара дац.

Эффективни сиххен новкъостал цу министерствашa дарга хьежаш ба республикера мехкдаьтгахой, мехкдаьтта чакхдоахараш, мехкдаьтта химикаш, машеностроителаш, энергетикаш, юрта боахама къахьегамхой.

Республикера партийни, советски, боахама органаша шаьра кхетаду, тха бехкагIа предприятей, гIишлоний, колхозий, совхозий, балха тIа хIанз а кхоачамбоацараш къоастаданза диса дешаш кIезига доацилга. ДIахо а дукха хIамаш де деза тха производства эффективность лакхъяра, къахьегам вIаштIехьбаккхара гIулакх эргадоахаш тоадара, производственни фондехи капитальни вложенеехи пайда дикагIа эцара, продукци дикагIа хилийтара, экономе режим тешаме чакхъяхара. Тхоай мел йола резерваш оарцагIъяхаран республикана хьалхашка оттадаь декхараш кхоачешдара де дезараш деш да тхо.

Новкъостий депутаташ! Лакхехьарча Совето ювцаш йола СССР халкъа боахам пхе шера дегIабоалабара Пачхахьалкхен плана проект вай мехка коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхача лерхIарашa бокъонша ма яххара я. Из план толаме кхоачашъяро новкъостал дергда производство дегIаахара темпаш лакхъяра, Iилма-технически прогресса, советски наьха хьал-тоьро лакхъяра. Сол хьалхагIа къамаьлаш даьча новкъосташа а санна, аз Нохч-ГIалгIай АССР депутатий цIерагIа хьаллоац СССР Лакхехьарча Совета палатий плано-бюджетни отраслевни комиссеша даь тоадараш юкъе а хьош 1971—1975 шерашка а 1972 шера а СССР халкъа боахам дегIабоалабара планаш чIоагIъяра хьакъехьара предложени.

Мукъаба сона нислагIча пятилетка заданеш сийлеша кхоачашъяра Нохч-ГIалгIай автономни республика къахьегамхоша шоай деррига низаш тIадоахийтаргхиларахи коммунизм хьалъяра деррига халкъа юкъарча гIулакха юкъе шоашкара доагIаш дола дакъа лоацаргхилаархи СССР Лакхехьарча Совета дош дала. (ТIоараш тох).

ЭРМАЛОЙ ССР. Ший итт шу дизар белгалдоаккх укх шера «Сасуник» яхача совхозо. Из йиллай Арзни-Шамирамски хин канал Аштаракски районе кхаьчача хана. ХIанз хий дехк 17 эзар гектара тIа.

Дукххаза вIаштIардаь цIенош дагIа, асфальтированни улицаш йола совхозни поселок городал кIезига эргаш я. Хьалха дIайийна хIама тIа ца йоалаш хиннача тIо увча лаьтташка хIанз тоаенна сомийи комсийи бешамаш латт.

Хьалхарча деношке а деиз совхоза кулгалгалдеш ва опыт йола специалист, кхетаме организатор Папик Тегамович Багдасарян. Боахама коллективо толаме кхоачашъяьй нислагIча пятилетка хьалхарча шера задани. ТIеххоачашъяьй пачхахьалкхенга шурен дулхи дохкара план. ПланагIа йохка лаьрхIа хиннача 1600 тоннана меттел 2800 — 3000 тонн комсаш ехкай. Совхоза тIабоагIа цIена пайда 400 сом гаргга хургба. Общественни хьайбашта лаьрхIа кийчъяь йоли моша доакъари лийрхIачул шозза дукхагIа да.

Дукха ахча хьожадаьд культурно-бытовой, производственни гIирсаш, чуIе цIенош хьалдарга. Укхаза я школа, берий беш, культура ЦIа, столови. ХIаьта пятилетка чакхйоалаш юртарча улицашка хьалъоттаргья универмага, почта, больница, бытовой гIулакхаш дара комбината керда зданеш.

СУРТА ТIА: йохка яхьийта комсаш кийчъеш ба комсаш лелераш Базган Адамяни Артак Барсеглени.

А. Агаджаняна сурт.

ТАСС Фотохроника.

«ДИЙНЪЕННАЙ» КЛУБ

Художественни кулгалхо Куликова Галина Емельяновна хьожаллаlица цхьаккха а наьха сапаргIата доаккхаргдола сакъердам, кхыйола мероприяти хилацар Грозненски района Пригороднененски клубе. Дукха къахьега дийзар кердача худрука а клуб «дийнъяра». Цул вIаштIехьдаьлар художественни самодеятельность клубе вIашагIйоълла. ХIара денна шийтта сахьат даьлча клубе вIашагIкхетар самодеятельни артисташ. Царна юкъе бар Галина Емельяновнайна эгтара хьалха гIо де вена Гамаев Рамзан, цун йиша ТIаус; юртарча юкъерча школа дешархой, «Юбилейный» совхоза дукха къона болхлой. Клуба сцена тIара наха хозар хIара денна вай мехка дукххача хьалкъий иллеш, халхара музыка. Бакъда бIарга-м гацар. Репетицеш мара яцар уж.

Укх деношка юртахошта хааа а хезар, бIарга а дайра сцена тIа артисташа баьча балхах хьахиннар. Хьалхарча концертага хьажа тIахьехар юртахой хоза кийчъяьча афиша.

Концертера дIаболхаш, уж санна концерташ кхы а уеттадар ловш бар зрителаш.

М. РАШИДОВ.

КЕРДА АВТОБУСАШ

№ 1 йолча Грозненски автобусни парке 14 керда, дукха нах чухоша комфортабельни автобус енай укх деношка 2, 7, 8 йолча маршрутех леларгья уж. Цу маршрутах пассажираш дIа-юха кхувлара хьалаш дикка тоалургда.

М. ЗАХАРОВ.

ДЕШАРХОЙ БИБЛИОТЕКА

Наурски района Аллатова яхача юртарча юкъерча школара библиотека эргаяьккхай дешархоша. Библиотечни зале цар чакхъяьккхар «Гуйран бал». Шей хилале цхьа бутт хьалха кхайкаьча «Гуйре» яхача конкурсе дукха къахьийгар дешархоша. Бал езаелаю массанена а хьехархошта, библиотека болхлошта, дешархошта, цар даьшта - ноаношта.

—Цу деррнгие новкъостал ду дешархой хIама ховш,Iалам—сага доттагIа — дезаш цох кхеташ хьалкхебе, естественни Iилмашцара цар безам совбаккха, юкхера а шоай Даьхе езаш хьалкхебе, — йоах библиотекара А. Ф. Филимяновас. — Дешархоша пхи бIаь совгIа книжка тоадаьд. Царна юкъе дукха да Iаламах доаш а. Дешархоша бокккхагIа барий новкъосталца каст-каста чакхйоах цу тайпара мероприятеш.

М. ПЛИЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

30 ноябрь

10.00 — Передачай программа. 10.05 — Кердадараш. 10.15 — Дешархошта. Музыкальни альбом. 10.45 — «Римский - Корсаков» яха художественни фильм. 12.35 — Кердадараш. 16.45 — Передачай программа 16.50 — «Старт». Телевизионни спортивни журнал. 17.30 — Бераштa дола мультфильм. 17.40 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 18.10 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай эрсий меттала). 18.30 — Миллионий ленински университет. 19.00 — Къахьегамца сий долаш ва саг. Бригадир Судаков. 19.10 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 19.20 — «Капитана Кузнецова я цхьа рейс» яха телевизионни фильм. 19.35 — Дагестана иллейн халхарийн пачхахьалкхен ансамбла концерт. 20.55 — Передачай программа. 20.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Телевизионни фильмай Еррнгсоюзни 4-ча фестивала фильмаш лауреаташ. «Берriга пачхахьа го» яха художественни фильм. (хьалхара сери). 22.50 — Кердадараш. Передачай программа.

1 декабрь

10.00 — Передачай программа. 10.05 — Кердадараш. 10.15 — Бераштa. МугIарегIа болха пионераш. 10.45 — «Угол падения» яха художественни фильм (Хьалхарен шоллагIен сери). 13.00 — Музыкальни киоск. 13.30 — Кердадараш. 16.50 — Передачай программа. 16.55 — Кердадараш. 17.05 — Социализма дуне. 17.35 — Музыкальни парад. Ленинградера передача. 18.00 — Бераштa дола мультфильм. 18.20 — Спортивни хроника. 18.35 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.55 — Хоамаш, реклама. 19.00 — Политически знаней телевизионни школа. Коммунизм хьалъеча парте лоархIам дегIабара хьакъехьа КПСС XXIV съезд. 19.15 — Литературах йола беседа. Москве юкхе бокхха тIом хиниа 30 шу дизарга. Передача ю Суркова. 20.20 — Эрсий халкъа инструментий оркестра концерт. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Телевизионни фильмай Еррнгсоюзни 4-гIча фестивала фильмаш-лауреаташ. «Берriга пачхахьа го» яха художественни фильм. (шоллагIа сери). 22.40 — Спортивни дневник. 23.00 — Кердадараш. Передачай программа.

РАДИО

30 ноябрь

6.30 — «Юрта Iуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор». 8.25 — «Ленина, партена, Даьхенна сийлен илли доах вай» яхача иллей концерт (гIалгIай меттала). 9.15 — «Бераштa гриппа халар» яха лора беседа (гIалгIай меттала). 9.30 — «Даймехка музыкальни вахар яха радиожурнал (нохчий меттала). 16.00 — Пятилетна хьалхара шу. Промышленноста болхлошта (нохчий меттала). 16.15 — КПСС-а XXIV съезда соцамаш кхоачашде» яха передача (эрсий меттала). 16.30—«Коммунист» яха очерк (нохчий меттала). 16.45 — Вай индустриальни мохк. Промышленноста болхлошта йола передача (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).

1 декабрь

6.30 — Юрта боахама знаней школа (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — «Масанел дезагIа доттагIал да» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 8.40 — Ашараш. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.15 — «ДIаяхача замах юхедисача вочо гIулакхашца къовсам лоаттабе» яха корреспонденци (нохчий меттала). 9.30 — Свиридов. Патетически оратори (эрсий меттала). 10.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Мехкашкен континенташкен гIолла» яха беседа (нохчий меттала). 16.20 — «Юртара вахар». Юрта боахама болхлошта (нохчий меттала). 16.35 — Пятилетка боаха гIо. Промышленноста болхлошта (гIалгIай меттала). 16.50 — «Дезали законий» яха беседа (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 19.30 — Кердача книжкаех. Книжни издательства редактора Яблоковой выступлени (эрсий меттала). 20.00 — Кагирхой вахар. Кагирхошта йола радиовыпуск (нохчий меттала. 20.30 — Москва.

МУЗЕЯШ — ХАЛКЪА ИСТОРИ

Нохч-ГIалгIай АССР краеведчески музея болхлоша укх тIеххьарча хана боккха болх бу исторически памятникаш юхаметтаоттадара, революционни, тIема, къахьегама сийлен керда музеяш вIашагIйохкара. Краеведчески музея инициативагIа Нохч - ГIалгIай Министрий Совета решенегIа вIашагIъеллай укх тIеххьарча хана историко - архитектурни ши заповедник: Джайрахски Аргунски. Цул совгIа Сунженски района Мужеча вIашагIъеллай Г. К. Орджоникидзе Нохч-ГIалгIайче баь болх хьахьокха мемориальни музей. ХIаьта хIанз, Нохч-ГIалгIай АССР шовзткъеи итт шу дизара кийчо еча хана, краеведчески музея болхлоша дукха къахьег Советское яхача юрта керда филиал хьаеллара.

А. Шерипови Н. Гикалои чухинна цIа-штаб хIанз а долаш да Советское яхача юрте. ХIаьта дукха ха ялале цу чу юлларгья Нохч-ГIалгIай краеведчески музея филиал.

ХIанз краеведчески музея болхлой граждански тIема шерашка Н. Ф. Гикалоца, А. Шериповца цхьана Советий Iаьдал бахьан тIом бьарех йола материал (фотографеш, царех дагадоагIараш, цар шоай доалахьа хинна хIамаш, кхыдараш) гулъеш ба.

Дукха халонаш духьалъэйттар музея болхлошта А. Шерипова «хьал» юхеметтаоттадеча. Цу хана ШериповгIар дезала цIагIа хинна мебель йоацаш я.

Из сурт меттаоттадеш хилча краеведчески музеяна эш революци ялалехьа хинна быта предметаш. Уж я: салтий менгеш, тумбочка, болх бун хIама дузн столаш, доккха кизга, фабрични кIувс, тIоаргац, наха шоаш хьаяь хинна пхьегIашлоатторг, венски гIандаш, наха шоаш хьаяь хинна кресло, дехчан чемодан. Уж-хIамаш Iалашъе тхона, краеведчески музеяна новкъостал дар дех оаха бахача нахагара. Из сий долаш а эшаш а гIулакх да. ХIана аьлча де лерхIар бокхача лоархIаме общественни декхар да. Халкъа исторе цхьа оагIув ма йий тхо хьахьокха гIертар.

Ф. КУДУСОВА,
Нохч-ГIалгIай краеведчески музея директор.

Я. АХМАДОВ,
Музея вокхагIа вола Iилман болхло.

№ 22 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепа а теха дешарашка дIадахьийтад КПСС Нохч - ГIалгIай обкома пропагандан агитацен отдела № 22 йола «Агитатора блокнот». Цу тIа «ЛоархIаме даташ» яхача рубрикана кIал я СССР Конституце денна хетаяь «Социалистически демократе котало» яха Нохч - ГIалгIай АССР Лакххехьарча Совета Президиума председатела К. И. Оздоева статья.

Беседаш яра могаяьча КПСС обкома лектора П. Яськос «Машара, доттагIлен, халкъашта юкъера гIулакхаш чIоагIдара еча визитех» аьнна язъяьча статья тIа Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорне, А. Н. Косыгина Европерча, Азерча, Африкерча, Америкерча массехк мехка яьча визитех лаьца методически хьехамаш да.

«ШерагIа йоаржае яхь» яхача рубрикана кIел блокнота тIа кепатехай исторически Iилмай кандидата Н. Александрова «Къахьегама моральни факторий лоархIам айбе» яха статья.

«Нах баххача» яхача рубрика чулоаца «МалгIабика района кулгалхоша бахача наха хьалхашка къамалаш дела вIаштIехьдаккхаш хилар» яха статья. КПСС обкома бюро соцама изложении КПСС МалгIабика горкома секретара А-Х. Барахоева «Юкхъана хIаьлбахар ...» яха статья.

Блокнота тIа я керда арадаьннача политически книжкаш яхаь аннотацеш.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ЛЕНИНСКИ НОВКЪА

Вай мехка хинна лоархIаме ши событи — КПСС ЦК Пленуми СССР Лакхехьарча Совета 3-гIа сесси дIадахача кIирагIа шеррача дунен халкъашта юкъерча общественноста теркама юкъмоттиг хинна дIаэттар. Доазол дехьарча кепайоазоно, радиос, телевидене чIоагIа хьаштлолаш белгалдаьккхар Пленуме «КПСС XXIV-гIа съезд хиннач ул тIеххьагIа КПСС ЦК-ас баьча дунен халкъашта юкъерча балхах» КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева доклад яр. «Советски Союз хадланза ленински новкъа йода» — иштта яь «Трибуна люду» яхача польски газета вывод деррнгача дунен тIарча прогрессивни органаша дувцарашта хIана яц аьнна йоагIаш я.

«Нойес Дойчланд» яхача берлински газето КПСС XXIV съезд хиннач ул тIеххьагIа КПСС ЦК баьча дунен халкъашта юкъерча балхах болча КПСС ЦК Пленума соцамах дунен халкъашта юкъерча бокххача лоархIама документ лерхI. Советски Союза арахьарча политика, язду газето, гIо дир дунен арене СССР-еи кхыча социалистически мехкийн, дунен деррнгача прогрессивни низий позицеш чIоагIъяра, йоккха влияни йир машаран халкъий кхерамзленни болча пайдана хьал хувцара. Дукххача газеташа белгалдоах тайп-тайпара общественни вахар йола пачхьалкхенаш машаре яхара принципаш кхоачашъеча советски арахьарча политика даьха доккхий толамаш.

Эгтара хьалхарча аргIанна из доагIа деррнгача халкъий хьаштаншта мадеззара позитивни хувцамаш хулаш йолча европейски континентах. «Вай, коммунистий бокъо я эгтара хьалха из вай даь гIулакх ла ала». — аьлар Берлине Л. И. Брежнева. Вежарашха долча мехкий, дунен коммунистически болама кепайоазон органаша белгалдоаккх социалистически мехкашеи дунен прогрессивни низашеи дунен халкъашта юкъерча кхерамзленна тIехьа лоаттабеча къовсаме Советски Союза къаьстта лоархIам хилар.

«Отечествен фронт» яхача болгарски газето, йоах, беррнгача машар безача наха кхетабеш ба КПСС ЦК-аси Советски правительстваси беш бола дукххача тайпара бола беркате болх, хIана аьлча чIоагIIача машерен кхерамзлени хьалашка баха гIерташ цар йолча уйлаша маяххара ба из. Советски машарерча инициативас гарга эзар 1972 шера хила тарлургйола кхерамзлени вIаши гIулакхаш леладарен дешай хьакъехьара Европа юкъара совещани гулъелга, яхаш белгалдоах «Руде право» яхача чехословацки газето. Ший интернациональни декхар, дунен халкъашта юкъе беча балха хьакъехьарча ший керттерачарех цхьа декхар лерхI КПСС дунен социализма позицеш мамогта чIоагIъяр, язду газето.

СССР Лакхехьарча Совета сесси хьожаргйолаш СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина хьачуеннача СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера плана анализ еш. кхыметтел американски кепайоазув а мукIарло ца дича далинзар из план машара политика гIулакхашта йоагIаш хилара. Масала, «Нью-Йорк таймс» яхача газето йоах, планагIа оттадаь махиллара, оборонага дIайохийта ассигнованеш процентни хьакъехьа лохъяр пачхахьалкхенаш машаре яхареи цар вIаши гIулакхаш леладареи принципаш кхоачашъяра тIадерзадаь деча советски гIулакхашта мадоагIIара да.

ДИКТАТА ПОЛИТИКА ЙОХАР

Фидель Кастро керте а латташ Куба правительственни делегаце Чиле яьча триумфальни визито тешал ду Латински Америка мехкашта Вашингтон качйолла гIийрта диктата политика йизза йохара. ФуннагIа даь а кубински революци йозхае гIерташ, Мексикагара дIайиккхача Латински Америка мехкий ерригача правительствашка Гаванацара дипломатически торговни отношенеш йохаяйтар ВIашагIкхийттача Штаташа. Бакъда империалисташта магаизар революционни Куба эшае, цун хьокхам хьаэцара континента кхыдола мехкаш юхадаха низ дIа а кхачанзар.

«Популар» яхача уругвайски газето нийсса белгалдеш махиллара, кубински революци йохае гIийрта США блокада хIалак хинна дукха ха я, эгтара хьалха Советски Союзои социалистически содружества кхыча мехкашен Куба хьаллацар бахьан а хулаш. Фидель Кастрос Чиле толамца яьча визито юххера а дохадир латиноамерикански континентах Куба дIакъоастае гIерташ леладу гIулакхаш. Цу визито гIо дергда Къулбехьен Америкера кортамукъален болам лакхбара.

Чиле лаьтта яьккхача пи кIира совгIа йолча хана кубински делегаци хилар Чукикамате эгтара йоккхагIйола рудник йолча городе Антофагасте, чкъаьрий лувпача йоккхача порте Икике, йоккхача промышленни центре Консепьсоне, мехкa къулбехьа лоархIаме порти юртбоахама центри йолча Пуэрто — Монте, кхыча цхьайолча городашка хилар. Делегаце членаш болхлошца, студенташца, ахархошца вIашагIкхеташ хилар. Массанахьа кубински хьашашка моаршал хеттар эзараш болча чилийцаша.

Чилийски къахьегамхошта хьалхашка ше къамаьлаш деш Фидель Кастрос белгалдаьккхар хIанз дунен халкъашта юкъерча арене, цунца Латински Америке а, низий юкъмоттиг чIоагIIа хувцаелар. Советски Союзои Кубаси духхьал шоаш йолаш хиларца новкъарле ю империалистически мехкашта шоаш хьалха деш хиннар де. Лейна - ланза империалисташ социализм ларxIанза бовлаш.

Американски империализма стратегаш кхераш хинна махиллара. Кубас тIа-тIа йоккхагIа революционизирующи влияни ю Латински Америка мехкашта. Вашингтона цхьаккха хIиллашта цунна новкъарле е могарг а дац. Блокада го боха а баь. Кубас кхыча мекашкашка дIахьекхар къам ший лоIаме хиларга. США диктата кIалхара даларга бода никъ. Цунна тешал деш да Чилера «халкъа цхьоагIо» яха блок котъялар. Перу прогрессивни социально - экономически хувцамаш дар. Латински Американ мехкашка американски монополеша массе хIаман тIехь лоаттадаьча Iаьдала хIама тохар.

КОЛОНИАЛИСТАШЕИ РАСИСТАШЕИ БАРТ БАЬ ВIАШАГIБЕЛЛА ТИЙШАБОЛХ

Англе кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Диглас - Хьюма Къулбехьен Родезе расистски режима керте латтача Ян Смитаца итт дийнахьа Солсбере яь переговораш. хиттача тайпара, эхь доацаш барт баь тийшаболх вIашагIболлаш чакхъяьлар. 25 ноябре Солсберен Лондонен дIакхайкаайир Англенен Смита ший лоIамерча режиман юкъерча соглашене условеш. Цар шеко йоацаш хьахойт английски доал деча гIозараша Зимбабве пхи миллион саг волча халкъа хьаштaш къулбехьен Родезе Iалама рузкъаш дIаIувдача английски компанешта болча пайдана декха хилар.

Соглашене условешка диллача Англи фактически раьза хилар расисташа цхьан оагIорахьара хьакхайкадаьча Къулбехьен Родези ший лоIаме хилара а 1959 шера расисташа тIайийцача конституцена а. Барт бара бахьан да Смита режимаца «ЛерттIа йола» отношенеш юхаметтаоттае лерхIаш английски правительство хилар а Къулбехьен Родезена духьал яьха ВIашагIкхийттача Къамий Организаце экономически санкцеш официальни дIаяха лерхIаш хилар а.

«Англенен Смита режиман юкъера соглашени — из пхи миллион бола американцаш Iехабар да. Цо хьахулийт ЮАР-а тара йола шоллагIа расистски пачхахьалкхе», — аьлар Танзане президента Джулиус Ньеререс. «Дейли мейл» яхача замбийски газето язду «Родезе бахача африканцех болча наьха цхьаккха а юкъара хIама хила йиш яц ший хьашташ дохкача а английски империалисташа хьал а лоацаш шоаш лаьш хилара хьал тIа оттабеча а соглашенеца», яхаш.

Африкански чунна меттел шеррача дунен халкъашта юкъерча общественноста а дика дагадоагIа диктаторашца леладеча гIулакхашка кийвалара йоккха опыт йолаш Дуглас - Хьют хилар. 1938 шера цо гIо дир Чимберлена Гитлерцара барт вIашагIболлача. ХIаьта «торгий» юкъарчал доацаш дола Iазап тIаттар Чехословаки хилар, бакъда Гитлера политика машаре ювцар Англена шийна а катастрофа хинна дIа а эттар, дунен шоллагIа тIом хьарга а вигар.

Английски къахьегамхой «Морнингстар» яхача газето белгалдоаккх, Смита режимацара гIулакх Къулбехьен Родезе хьалха денз бахаш хьабоагIача наха баь тийшаболх ба, Англена йола кхы цхьаька катастрофа хила а мег, яхаш.

Замбабве халкъах лечкъа а деш, барт баь баьча тийшабалха духьал къамаьлаш дир Нью-Йорке хиннача ООН Кхерамзлен Совета заседане дуккхача мехкий викалаша. Советски Союза викало Я. А. Малика белгалдаьккхар английски правительствас Смита расистски кликаца яьча переговорий итогех колониалистско - расистски тийшаболх мара лархIа йиш ца хилар, расистски порядкаш лоаттаяраи чIоагIъяраи цу режима гIо де лерхIаш цун чулоацам хилар.

Африка халкъаш цIаккха а барта гIоргдац Зимбабве халкъ доал оттадарца, Iаьржа континенте колониалистийи расистсийи доал оттадарца. Шоаш мукъадахара тIехьа лоаттабеча къовсаме цар чIоагIало лувц деррнгача дунен прогрессивни низаша хьаллоацаш хиларца.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

ХЬАННА АЬТТУВ БОЛАШ ДА ИЗ?

Укх деношка цIаккха ца соцаш телефонаш ек Хардтхеерча ФРГ оборона министерства здане чу 1972 шера частни автопарк юкъе а озаш чакхъяха лерхIача мобилизационни учений хьакъехьа хаттараш деш.

ХIанз, дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьлбара даькъе дIахо прогресс хилийтара эша хьелаш кийчдеш долча хана, Московски Варшавски договорашта ратификаци елга, кхерамзлени цхьана гIулакхаш леладарен дешаех лаьца ерригача Европа юкъара Совещани кийчъелга ден повестка тIа латтача хана, мелла аьлча а, тамашийна хет тIема хана санна, граждански автотранспорт пайда а эцаш, селлара йоккхийча масштабе бундесвера маневраш чакхъяха дийнна решени яр.

Моттигера политически зембоахарана белгалдоаккхаш, автотранспорт оарцагIъккхара [illegible] правительства дувца а дувцалехь баь хилар. Белгалдоалаш хIама да, хургйолча учений хьакъехьа къаьстта гIадъяха хоам баьр шпрингеровски пресса а хIаьта иштта ХДС-а гаргагIа латта кепайоазув а, цу даькъе «Рейнише пост» яха газета хилар. Телевидене комментатора Иоганос Гросса, ХДС члена, гуччахьа хестайора хургйола маневраш, цо плана юкъе хьолга могадаьд «арахьарча моастагIчоа» духьала санна, иштта «чурча моастагIчоа» духьала а Iомабала мобилизаци елга.

Аьтехьарчарна дог гIоздоаккхачоа хоадамболлаш духьал ба коммунисташи деррига демократически низаши. ГКП Президиума члена Герман Готьес хьахийкадаьл:

— Оборона министерства тIелма учений ю [illegible] унзарбаха. Малхбоалехьара кхерам гIабоагIа яхаш йола уйла [illegible] «чрезвычайни законий» [illegible] пе».

ХIаьта укх тайпара я Оффенбахерча СЕПГ районни организаце председатела Рольф Бибера уйла:

— УнахцIена доацаш гIулакх лоархI аз мобилизаце планах. Сона хетаргахь цхьаккха бахьан дац цу тайпара гIоръяьнна мобилизационни ученеш е. Уж маневраш, провокаци санна а лаьрхIа, бехке яьй немецки машара союза парте.

«Шийла тIом юха а» дIаболабар санна лаьрхIар уж Бохумерча къоначa специалистий районни организаце.

Дукххача бахача наьха духьале бIаргайнача оборона министерства [illegible]

Укх тайпара хургда граждански автотранспорт оарцагIъяккхар: хIара района Iаьдалаш декхарийла да «мобилизационни планага» хьежжа итт тонн мухь кхухьа 20 грузовик, тIехьа прицепаш а йолаш ворхI тонн мухь кхухьа 35 грузовик, 40 кагий грузовикаш, бензаправочни машенаш, цхьа подъемни кран, ши автобус оарцагIъяккха. ХIаьта уж еррига хIамаш белгаларча дийнахь, белггаларча моттиге Iуйрийна 8 сахьат даьлча бокъонца кийча а яь дIаоттаяь латташ хила еза.

Цу тайппара, юха а дIадоладеннад «икс» ди, ультрааьттехьарчар, боаца кхерам тIа а тувцаш, юха а хьерабу ФРГ граждански [illegible] «Мобилизаци» [illegible] мара.

В. ЛОМЕЙКО,
АПН соб. корр.

Бонн.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш, Iуйрийна къилбаседехьарча районашка цхьаццайолча моттигашка дохк а доалаш, хьаьда лостам боацаш гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 4—9, Грозне 7—9 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

1 декабре денз 4 декабре кхаччалца морхаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш, юххьанца лаьгIо догIа а делхаш, вокх юхейнсача хана лоадама йоачан а йоацаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 3 градус шелалгара 2 градус йIовхалга кхоачаш деношка 3—8 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-51, 364051, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.— 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-51, 364051, ул. Ленина, 11 (3-й этаж) Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности—3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии—2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ5277.

Заказ №10257.